

Perspectiefnota

2020-2023

Perspectiefnota 2020–2023

Voor u ligt de Perspectiefnota (PPN) 2020–2023. Zoals gebruikelijk is de voortgangsinformatie zichtbaar gemaakt met behulp van een afzonderlijke ‘Hoofdpijnenrapportage’ en niet opgenomen in deze PPN. Voor het eerst zijn beide rapportages opgesteld volgens de nieuwe programmastructuur: De inwoner op 1, Duurzaam, Samenredzaam, Werk aan de winkel en Mijn Steenwijkerland. De Hoofdpijnenrapportage wordt ter kennisname aan u aangeboden, de PPN ter vaststelling.

In de Hoofdpijnenrapportage 2019 staat vermeld dat we over de hele linie goed op koers liggen. Dat betekent dat we een goede start hebben gemaakt met de realisatie van onze ambities. Daar zijn we uiteraard blij mee. Ook de komende tijd blijven we sturen op het behalen van concrete resultaten, samen met onze partners in de samenleving.

In de PPN presenteren we de financiële mutaties over 2019 en schetsen we de kaders voor de meerjarenbegroting 2020-2023. De financiële uitgangspositie voor de komende jaren is niet goed. Eind vorig jaar werd dat al duidelijk toen de nadelige financiële gevolgen van de septembercirculaire 2018 van het gemeentefonds en het toegekend BUIG-budget bekend werden. Uw raad is daarover toen geïnformeerd (Informatienota 2018, nr. 29). Naast deze nadelen worden we net als vele andere gemeenten geconfronteerd met tekorten binnen het sociaal domein, met name bij de Jeugdhulp. In totaal is het nadelig effect vanaf 2020 circa € 3,5 miljoen structureel. U bent hier onlangs over geïnformeerd (Informatienota 2019, nr. 14).

Wij hebben ervoor gekozen om u een PPN voor te leggen die voor alle jaren NIET sluitend is. Wel leggen we u een breed pakket aan maatregelen voor ter grootte van ongeveer € 2 miljoen structureel om onze uitgaven naar beneden bij te stellen. Dat leidt nog niet tot een sluitende begroting.

We kiezen ervoor om de PPN niet sluitend aan te bieden, omdat we anders stevige extra maatregelen moeten voorstellen die mogelijk niet nodig zijn nu de rijksoverheid extra middelen heeft aangekondigd voor met name de jeugdhulp. Nu stevige maatregelen voorstellen, zou dan tot onnodige maatschappelijke onrust kunnen leiden. Ook willen we een krachtig signaal afgeven aan de rijksoverheid dat de middelen die we krijgen voor uitvoering van de jeugdhulp substantieel te laag zijn. Daarmee sluiten we aan bij de mening en oproep van de VNG en van vele andere gemeenten.

Bij de meicirculaire zal duidelijk worden hoeveel extra middelen er voor onze gemeente beschikbaar komen en of er nog extra maatregelen nodig zijn voor een sluitende begroting.

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2020-2023 zal op basis van het dan geldende budgettaire beeld (met name de verwerking van de meicirculaire van het gemeentefonds) een nieuwe doorrekening worden gemaakt. Dan zal duidelijk worden of, en zo ja welke, aanvullende maatregelen nodig zijn om onze financiën op orde te houden.

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,

de secretaris,
Judith de Groot

de burgemeester,
Rob Bats

Inhoud

Perspectiefnota 2020–2023	2
1. Onze koers	4
1.1 Speerpunten 2020-2023 (en latere jaren)	5
1.2. Financieel beeld en bestuurlijke herprioritering.....	5
2. Wat zien we om ons heen?	7
2.1. Kansen	7
2.2. Uitdagingen	8
3. Financieel beeld.....	13
3.1. Begrotingspositie.....	13
3.2. Vermogenspositie	17
4. Kaders Programmabegroting 2020-2023.....	18
4.1. Inleiding	18
4.2. Kaders.....	18
4.3. Loonkostenontwikkelingen	18
4.4. Prijsinflatie exploitatiebudgetten en kostenplaatsen	18
4.5. Prijsinflatie grondexploitatie	19
4.6. Rente	21
4.7. Loon –en prijsinflatie subsidies.....	21
4.8. Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten.....	21
4.9. Tarief 2020 voor het prestatiecontract	21
4.10. Groei aantal woningen	21
4.11. Groei aantal inwoners	21
5. Te nemen besluiten	22
6. Bijlagen Perspectiefnota 2020-2023.....	23
6.1. Bestuurlijke herprioritering	23
6.2. Bestedingsplan 2020-2023	36
6.3. Budgetafwijkingen.....	44

1. Onze koers

Op 13 november 2018 heeft uw raad de programmabegroting 2019-2022 vastgesteld, de eerste begroting van het huidig college, gebaseerd op het coalitieakkoord 'Door verbinding naar resultaat'. Dit coalitieakkoord kent een hoog ambitieniveau dat nader is uitgewerkt in vijf ambitiekaarten.

Wij zijn ons ervan bewust dat het realiseren van deze ambities tijd en middelen vragen en u mag hierin dan ook van ons een gezonde dosis realisme verwachten. Anders gezegd, de tijd die wij hebben, zullen wij zo goed mogelijk besteden. Dit geldt ook voor de middelen. Hier past wel een toelichting. Vorig jaar hebben wij een beleidsarme PPN aan u gepresenteerd waarbij de nadruk lag op het lopende jaar. Er is toen voor gekozen om de besluitvorming over de claims voor 2019 en latere jaren uit te stellen tot de behandeling van de Programmabegroting 2019-2022.

Dit jaar ligt dat anders: Voor u ligt een beleidsrijke PPN 2020-2023. Dat heeft twee belangrijke oorzaken:

- 1) In de laatste programmabegroting staat vermeld dat een traject loopt om onze inkomsten en uitgaven nader in beeld te brengen en dat dit mogelijk zal leiden tot voorstellen voor herprioritering van bestaande plannen in relatie tot de plannen die er in het voorjaar van 2019 liggen. Dit traject is afgerond en het heeft daadwerkelijk geleid tot een aantal concrete voorstellen die we aan u voorleggen. Naast de gebruikelijke claims bevat de PPN dit jaar dus ook voorstellen om zaken niet langer uit te voeren of anders te organiseren;
- 2) Het financieel beeld is op dit moment niet gunstig waardoor we noodgedwongen forse maatregelen moeten treffen om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting. Ook zijn we zeer terughoudend geweest met het honoreren van nieuwe claims. Uitdaging daarbij is om onze ambities uit de Programmabegroting 2019-2022 nog steeds te realiseren.

Wij kunnen ons voorstellen dat besluiten om zaken niet langer uit te voeren of anders te organiseren vragen oproepen. Toch denken wij dat het goed is om kritisch naar het takenpakket van de gemeente te blijven kijken en daarbij af en toe nieuwe voorrangsregels toe te passen. In deze PPN hebben wij getracht een zorgvuldige afweging te maken tussen wat wij denken dat de Steenwijkerlandse samenleving voor de komende jaren nodig heeft en wat op dit moment minder urgent is. Zo houden wij vast aan het realiseren van onze doelen zoals verwoord in de ambitiekaarten.

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2020-2023 zal op basis van het dan geldende budgettaire beeld (onder andere de verwerking van de meicirculaire van het gemeentefonds) een nieuwe doorrekening worden gemaakt van de gelden die wij ontvangen van het Rijk. Dan zal duidelijk worden of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om onze financiën op orde te houden. Streven is en blijft te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting 2020-2023. Uiteraard zullen wij uw raad zoals gebruikelijk, nog voor de behandeling van de PPN op 9 juli 2019, informeren over de financiële gevolgen van de meicirculaire van het gemeentefonds voor onze gemeente.

1.1 Speerpunten 2020-2023 (en latere jaren)

In de programmabegroting 2019-2022 zijn onze ambities voor de komende jaren weergegeven, inclusief onze speerpunten:

- 1) *Inwonersinitiatieven versterken vanuit een participerende overheid;*
- 2) *Dienstverlening aan de inwoner (vriendelijk en uitnodigend);*
- 3) *Schoolgebouwen;*
- 4) *Duurzaam en be-leefbaar toerisme;*
- 5) *Opwekking duurzame energie aanjagen;*
- 6) *De afhankelijkheid van gas verminderen;*
- 7) *Regionale samenwerking;*
- 8) *Maatwerk leveren in het sociaal domein;*
- 9) *Vergrijzing als kans;*
- 10) *Slimme en schone mobiliteit.*

Deze speerpunten treft u tevens aan op de 5 ambitiekaarten die in 2019 zijn uitgebracht en waarbij alles overzichtelijk en visueel op kaart is gezet. In de Hoofdlijnenrapportage 2019 zijn de ambitiekaarten opgenomen en is de stand van zaken geschetst. De speerpunten zijn onverkort van kracht voor de komende programmabegroting.

1.2. Financieel beeld en bestuurlijke herprioritering

Een materieel en reëel sluitende begroting voor alle jaren is het uitgangspunt. Dat betekent dat de uitgaven en inkomsten in evenwicht zijn. Met de programmabegroting 2019-2022 zijn wij daarin geslaagd. Tegelijkertijd bleek eind vorig jaar dat het accres - de jaarlijkse toe- of afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds - fors nadeliger uitviel ten opzichte van de stand meicirculaire 2018 waarmee was gerekend in de programmabegroting. Ook was op dat moment nieuwe informatie beschikbaar van het ministerie van SZW over de ontwikkeling van het zogenaamde BUIG-budget. Deze bedragen vielen fors lager uit dan in het voorjaar van 2018 bekend was gemaakt en waarop de programmabegroting van onze gemeente is gebaseerd. Uw raad is hierover op 30 oktober 2018 via een informatienota geïnformeerd.

Het totale financiële effect vanaf 2019 was circa € 1,4 miljoen nadelig. Hierdoor is het berekend, meerjarig begrotingssaldo vanaf 2019 niet langer positief (zie tabel 1).

Tabel 1: Financieel beeld na verwerking raadsbrief oktober 2018 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo (Programmabegroting 2019-2022, p. 14)	-115.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
Amendement: Uitstellen verhoging tarief toeristenbelasting naar 2020	55.000				
Saldo door de raad vastgestelde Programmabegroting 2019-2022	-60.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
<u>Raadsbrief 30/10/18:</u>					
Toegekend voorlopig BUIG-budget	1.242.000	1.239.000	1.230.000	1.228.000	1.228.000
Financiële effecten septembercirculaire gemeentefonds	157.000	96.000	212.000	111.000	111.000
Totaal financieel effect	1.399.000	1.335.000	1.442.000	1.339.000	1.339.000
Berekend begrotingssaldo	1.339.000	975.000	1.417.000	1.023.000	1.023.000
- = voordeel					

In de genoemde informatienota staat vermeld dat de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2018 en het (voorlopig) toegekende BUIG-budget, zoals gebruikelijk, worden verwerkt in de PPN 2020-2023. Zeer recent is duidelijk geworden dat de BUIG gelden nog verder naar beneden zijn bijgesteld met ongeveer € 400.000 structureel per jaar. In de toelichting over de financiële mutaties (paragraaf 6.3) is dit nader beschreven.

Het traject om onze inkomsten en uitgaven nader in beeld te brengen is afgerond. Met behulp van de uitkomsten is gekeken of herprioritering van bestaande plannen mogelijk is, zodat we onze ambities kunnen realiseren en tegelijkertijd ons huishoudboekje op orde houden. De herprioritering is gelukt. Er ligt een pakket aan voorstellen waarmee in totaal meer dan € 2 miljoen structureel is gemoeid. Dat geld kan worden bespaard door zaken niet langer uit te voeren of anders te organiseren. In paragraaf 6.1 zijn alle voorstellen opgenomen, incl. toelichting.

2. Wat zien we om ons heen?

In dit hoofdstuk schetsen we de context waarin we ons in Steenwijkerland bevinden en ons werk doen. Die context is in sterke mate bepalend voor wat kan en niet kan, voor wat gewenst en ongewenst is en voor de koers die we voor de komende jaren kiezen.

2.1. Kansen

- ▲ Steeds meer mensen willen **zelf de regie** houden. Regie in de producten en diensten die inwoners van ons afnemen en regie over hun omgeving. Om die regie mogelijk te maken moeten wij zorgen voor dienstverlening op maat, in bereikbaarheid, taal en kanaal. Continu monitoring en bijstelling van onze dienstverlening is essentieel. Daar waar die regie het zelf ontplooiën van initiatieven betreft, treden wij meer faciliterend op. Dat vraagt een andere houding van onze medewerkers.
- ▲ Steeds meer hebben wij te maken met **(complexe) vraagstukken** van inwoners en ondernemers. Naast de eenvoudige vragen van inwoners en ondernemers zijn er vraagstukken die een **integrale aanpak** vereisen, van verschillende disciplines binnen de gemeente, maar ook met andere (netwerk- en samenwerkings)partners. Dat kan leiden tot betere, meer gedragen oplossingen, maar vraagt een andere werkwijze. O.a. de Omgevingswet sluit aan op deze ontwikkeling.
- ▲ Met de informatie die wij als gemeente beschikbaar hebben, kunnen we dienstverlening verbeteren (gegevens die wij hebben hoeft je niet uit te vragen; **'big data'** kan helpen bij beleidsontwikkeling; klantsignalen inzetten om dienstverlening gericht te verbeteren). Websites lijken meer en meer doorontwikkelde apps, die bij ontwerp al geschikt zijn gemaakt voor mobiel gebruik ('mobile first') en waarbij in het ontwerp toegankelijkheid o.a. voor mensen met een (visuele) beperking al meegenomen is. Digitale toegankelijkheid is ook een wettelijke verplichting.
- ▲ **Groei** van het **aantal buitenlandse toeristen** in onze regio. Meer toeristen die ons gebied bezoeken, zullen meer besteden en daarmee de lokale economie een impuls geven. Keerzijde is dat de komst van meer toeristen ook negatieve gevolgen kan hebben voor de leefbaarheid. Met de ontvangen financiële steun vanuit de provincie voor het bidbook 'Het land van Weerribben en Wieden' zijn we in staat om onze ambities t.a.v. recreatie en toerisme te verwezenlijken.
- ▲ Partners in de samenleving zijn meer en meer bereid tot **concrete investeringen** in onze regio.
- ▲ De aanpak m.b.t. de **Human Capital (actieplan werk)** heeft geleid tot veel positieve reacties. Met deelnemende partijen, zowel onderwijs als bedrijfsleven, kunnen we hier verder op bouwen en zijn we nog bezig met het indienen van een subsidieaanvraag (Human Capital Deal, een van de Regiodeals met het Rijk en de provincies).
- ▲ We zien een toenemende ontwikkeling in de **lokale initiatieven** op gebied van **energietransitie**.
- ▲ Woonconcept heeft grote ambities op het gebied van **verduurzaming van haar woningbezit**.

- ▲ Er is weer oog voor **woningbouw** in de **noordelijke kernen**.
- ▲ Het nadrukkelijk **intensiever lobbyen** in Den Haag.

Sociaal domein:

- ▲ Veel inwoners die zich wenden tot **Sociaal Werk de Kop** hebben financiële problemen. De uitvoering van het preventief beleid op het gebied van schulddienstverlening lag tot nog toe bij de IGSD. Op dit moment wordt een pilot voorbereid waarbij De Kop uitvoering geeft aan (delen van) preventie van schulden.
- ▲ Wij zien dat samenwerking met huisartsen sterk is verbeterd door de komst van de praktijkondersteuners (POH-ers). Een praktijkondersteuner is een GGZ-specialist die bij de huisarts spreekuren houdt en de doorverwijzingen naar de GGZ beperkt. De verwijzingen naar de (lichte) tweedelijns **jeugd GGZ** zijn hierdoor drastisch teruggebracht. In totaal zijn de kosten voor de Jeugd GGZ in 2018 ten opzichte van 2017 met 13% gedaald.
- ▲ De integrale aanpak, een heel actieve werkgroep en de vele vrijwilligers die zich samen sterk maken voor een passend **aanbod voor de laaggeletterden**, biedt kansen om te komen tot een nog passender ondersteuning bij het verminderen en voorkomen van laaggeletterdheid.

Financiën:

- ▲ In paragraaf 2.2. staat vermeld dat de **algemene uitkering van het gemeentefonds** om verschillende redenen lager kan uitvallen dan geraamd. Het tegenovergestelde kan zich echter ook voordoen. Als het Rijk meer geld uitgeeft dan werkt dit via het principe van 'gelijk de trap op, gelijk de trap af' positief door naar gemeenten (met een structureel effect). Ook is de VNG in gesprek is met het Rijk om te pleiten voor structureel extra geld voor Jeugdhulp op basis van een verdiepend onderzoek dat is uitgevoerd. We verwachten dat bij de meicirculaire 2019 via het gemeentefonds extra financiële middelen beschikbaar worden gesteld voor dit onderwerp.

2.2. Uitdagingen

- ▼ Om de duurzaamheidsambities te realiseren moeten er investeringen worden gedaan in het **energienetwerk**. Dit leidt mogelijk tot aanvullende **investeringen in de openbare ruimte**.
- ▼ Door de voorbereiding en uitvoering van diverse projecten en onderhoudsvraagstukken is er momenteel onvoldoende capaciteit om het **beleidsplan IVOR**¹ en beleidsnota groen in 2019 te actualiseren.
- ▼ De situatie in de **bouwwereld** is nog steeds **overspannen** te noemen. Hierdoor kunnen wachttijden en kosten oplopen. Het realiseren van de doelstellingen voor de bouwproductie kan onder druk komen te staan.

¹ Integrale Visie Openbare Ruimte.

- ▼ Niet alleen in de bouw is het moeilijk om aan goed, gekwalificeerd personeel te komen. Ook onze gemeente merkt dat er **krachte is op de arbeidsmarkt**, waardoor het steeds lastiger wordt om tijdig de goede mensen aan te trekken.

Informatie

- ▼ **Privacy** is een actueel onderwerp, doordat het vaak, meestal niet positief, in het nieuws is. Denk aan Cambridge Analytica dat gegevens van Facebook gebruikte voor verkiezingscampagnes. Mensen zijn daardoor bezorgd over hun (online) privacy en willen (meer) regie over hun gegevens. De nieuwe AVG (algemene verordening gegevensbescherming) speelt hierin een belangrijke rol. De nieuwe AVG kan mogelijk op gespannen voet staan met onze wens om inwoners vanuit oogpunt van dienstverlening op een pro-actieve manier te benaderen.
- ▼ De **digitaal beschikbare informatie** neemt exponentieel toe. Veel mensen gebruiken zoekmachines om informatie makkelijker te kunnen vinden op internet. Digitale vindbaarheid is daarmee steeds belangrijker (SEO, Search Engine Optimization). We moeten continu monitoren of de vindbaarheid van digitale informatie voldoende is en zo nodig de website daarop aanpassen.
- ▼ **Jongeren** ontvangen hun informatie niet of **nauwelijks via de traditionele kanalen** (geen radio, tv of kranten). Daarmee samenhangend is de trend dat steeds meer mensen in een 'informatiebubbel' zitten. Dat wil zeggen dat zij alleen of voornamelijk informatie zien die past bij hun voorkeuren. Bij onze communicatie zullen we daar rekening mee moeten houden en ook andere media inzetten. Bijkomend voordeel is dat we informatie heel gericht kunnen inzetten.
- ▼ Mensen delen informatie en meningen snel en veel onder meer dankzij **sociale media**. Omdat (negatieve) informatie snel verspreid wordt, is het zaak snel en adequaat te reageren op klachten die via social media worden geuit. In 2018 is beleid ontwikkeld hoe we Facebook, Twitter en WhatsApp inzetten vanaf 2019. Een groeiend gebruik van digitale toepassingen betekent niet automatisch dat daarmee ook de digitale vaardigheden toenemen. Dat geldt niet alleen voor laaggeletterden (in Steenwijkerland zijn dat relatief veel mensen), maar ook voor mensen die zijn opgegroeid met een andere taal of ouderen. Ook jongeren en hoger opgeleiden zijn niet allemaal voldoende digitaal vaardig. We zullen daarom altijd oog moeten blijven houden voor hen en maatwerk leveren waar dat nodig is.

Sociaal domein

- ▼ Sinds 1 januari 2015 is de jeugdwet gedecentraliseerd naar gemeenten. Hiermee zijn gemeenten zowel inhoudelijk als financieel verantwoordelijk geworden voor de hulp, ondersteuning en begeleiding van jongeren tot 18 jaar. De afgelopen jaren is gebleken dat de uitgaven van de **Jeugdhulp** hoger zijn dan in de begroting is meegenomen. Zo is bij de PPN van vorig jaar het budget eenmalig opgehoogd met een bedrag van € 550.000. Ook bij de Najaarsnota van 2018 is het budget met nog eens € 1.000.000 opgehoogd, ditmaal ook voor 2019. Wanneer uitgegaan wordt van eenzelfde uitgavenniveau als in 2018, en er is op dit moment geen reden aan te nemen dat dit anders zal zijn, dan zal in 2019 een tekort ontstaan van € 550.000. Vanaf 2020 gaat het om een structureel nadeel van € 1.535.000. In voorliggende PPN zijn deze bedragen opgenomen bij het onderdeel 'budgetafwijkingen' (paragraaf 6.3).

Onlangs is er een analyse uitgevoerd naar de kostenstijging in de jeugdhulp voor de jaren 2016, 2017 en 2018 in Steenwijkerland. De opgedane inzichten en analyses zijn omgezet naar concrete maatregelen en interventies in een plan van aanpak om grip te krijgen op de stijgende kosten in de jeugdhulp. We verwachten minimaal twee jaar nodig te hebben om uitvoering te geven aan alle maatregelen in dit plan van aanpak en deze te borgen in het primaire proces. Tot die tijd vallen nieuwe financiële tegenvallers in de jeughulp niet uit te sluiten.

- ▼ Vanaf 2017 heeft de raad extra middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwe organisatie voor sociaal werk voor de jaren 2018, 2019 en 2020. Argument hiervoor was dat met een verhoging van het budget beter kan worden bijdragen aan de hoofddoelen uit het beleidsplan sociaal domein.

Onze eigen ervaringen, de tussentijdse rapportages en het jaarverslag **van Sociaal Werk de Kop** (SWDK) laten een positief beeld zien, zowel ten aanzien van het aantal inwoners dat ondersteund is als de tevredenheid met die ondersteuning. SWDK heeft in korte tijd een stevige positie opgebouwd op tal van onderwerpen en terreinen. Zij heeft zich ontwikkeld tot een initiërende en betrouwbare partner, niet alleen voor de gemeente, maar voor veel maatschappelijke partijen.

Voor een objectief beeld over de opbrengsten en effecten van het sociaal werk in onze gemeente, wordt momenteel een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd. Het betreft een zogenaamde maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA). De MKBA geeft inzicht of, en zo ja, in de mate waarin de inzet van SWDK leidt tot opbrengsten en verminderde maatschappelijke kosten, zoals bijvoorbeeld een lager gebruik van maatwerkvoorzieningen. Dan wordt ook duidelijk of het noodzakelijk/wenselijk is om de raad te vragen ook voor de periode na 2020 extra budget beschikbaar te stellen.

- ▼ De levering van **hulpmiddelen** (o.a. rolstoelen, aangepaste fietsen e.d.) verloopt niet op een goede wijze. Dit uit zich onder meer in lange levertijden. Het contract met de hulpmiddelen leverancier is opgezegd en een nieuwe aanbesteding loopt.
- ▼ Iedere gemeente is, in het kader van de Wmo 2015, verantwoordelijk voor het bieden van **maatschappelijke opvang en beschermd wonen**. In Steenwijkerland wordt dit uitgevoerd door de centrumgemeente Zwolle. Hoewel de financiële situatie tot en met 2017 in balans is geweest, zijn er nu wel enkele risico's te noemen voor de korte en voor de langere termijn:
 - De woningcorporaties mogen de regionale maatschappelijke opvang (de Herberg) vanaf 2020 niet meer op de huidige wijze financieren. In het regionaal bestuurlijk overleg Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is afgesproken dat het tekort (€ 300.000 per jaar) vanaf 2020 volgens de geldende verdeelsleutel door de regiogemeenten gefinancierd wordt. Voor Steenwijkerland komt dit neer op maximaal € 42.150 per jaar voor de periode 2020-2024, met als voorwaarde een evaluatie na 2 jaar.
 - Het huidige financieringsmodel waarbij de middelen aan de Centrumgemeente(n) beschikbaar worden gesteld komt per 1-1-2021 te vervallen. Vanaf dat moment ontvangen de individuele gemeenten 'eigen' middelen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. De voorlopige uitkomsten van het verdeelmodel 'beschermd wonen, maatschappelijke opvang en Wmo 2015 begeleiding' zijn op 6 maart 2019 gepubliceerd. Ondanks dat dit niet de definitieve verdeling is, is een afname voor de regio IJssel-Vecht van

€ 26,3 miljoen opgenomen. Overleg hierover vindt op landelijk niveau plaats. Duidelijkheid hierover verwachten we in de meicirculaire van 2020.

De zorg wordt steeds vaker ambulant ingezet. De kosten voor beschermd wonen nemen hierdoor naar verwachting af, maar de lokale kosten voor de Wmo-voorzieningen begeleiding en dagbesteding nemen juist toe.

Financiën

- ▼ De kans bestaat dat het Rijk in 2018 minder heeft uitgegeven dan was begroot (onderuitputting op de rijksbegroting). Dit werkt via het principe van ‘gelijk de trap op, gelijk de trap af’ door naar gemeenten. Lagere rijksuitgaven in 2018 leiden tot een lagere **algemene uitkering van het gemeentefonds** in 2019 (met een structureel effect).
- ▼ Het Rijk en gemeenten hebben in mei 2018 afgesproken om de **verdeling van de middelen in het sociaal domein** en de verdeling van de andere middelen in het gemeentefonds vanaf 2021 integraal te **herzien**. Gemeenten hebben in het sociaal en het fysiek domein meer taken gekregen en ook maatschappelijke ontwikkelingen zijn door gegaan. De financiële verhouding moet bij deze ontwikkelingen aansluiten. In de verdeelmodellen van het sociaal domein zitten discrepanties die ervoor zorgen dat sommige gemeenten minder geld van het Rijk ontvangen voor het sociaal domein dan zij op basis van hun kostenstructuur nodig hebben. De herziening van de verdeelmodellen sociaal domein is erop gericht om de financiële problemen van deze gemeenten als gevolg van een verkeerde verdeling op te lossen. Een positief herverdeeleffect voor de ene gemeente leidt echter altijd tot een negatief herverdeeleffect bij een andere gemeente. De herziening van de verdeelmodellen sociaal domein kan dus voor onze gemeente tot een financieel nadeel leiden.
- ▼ Met betrekking tot de **rioolheffing** lopen nog altijd twee beroepszaken, waarover u de afgelopen jaren meerdere keren bent geïnformeerd. Het beeld dat is geschetst in de paragraaf ‘Weerstandvermogen en risicomanagement’ in de Programmabegroting 2019-2022 is nog steeds actueel. Het gaat om een bedrag van circa € 500.000 aan rioolheffing per jaar, dus de financiële belangen zijn erg groot. Mogelijk worden de gevolgen nog groter, doordat inmiddels de aanslagen 2016 tot en met 2019 op dezelfde wijze zijn opgelegd en hiertegen ook bezwaar is gemaakt.
- ▼ Ten aanzien van de tarieven voor 2020 en verder zullen de tarieven voor de **afvalstoffenheffing** verder onder druk komen te staan. Dit komt met name door dalende opbrengsten en stijgende verwerkingskosten bij de recycling van grondstoffen door marktontwikkelingen. Dit zien we onder andere bij de vergoedingen PMD². De rijksbelasting op afval (afvalstoffenbelasting) is voor de gemeente Steenwijkerland tot 1 juli 2021 nog niet van toepassing. Er is in december 2018 een overgangsregeling afgesproken van 3 jaar voor die gemeenten die tot en met 2018 nog niet werden aangeslagen. De verwachting voor de periode daarna is dat deze kosten alleen maar hoger worden.
- ▼ Met ingang van 1 januari 2016 geldt voor de gemeente een **vennootschapsbelastingplicht**. Een inventarisatie is gemaakt van de activiteiten die hieronder vallen. De activiteiten van de gemeente worden continu gemonitord op de fiscale consequenties om fouten te voorkomen, de

² Plastic Metalen Drankenkartons.

juiste beslissingen te nemen en alleen terecht deze belasting te betalen. Het is daarom zaak feiten en omstandigheden op de juiste wijze te presenteren en alert te zijn op (wijzigingen in) bijvoorbeeld het gemeentelijk vastgoedbeleid. Dit geldt tevens voor activiteiten, zoals detachering van personeel, werkzaamheden voor derden en samenwerkingsovereenkomsten. De invoering vergt een flinke investering voor de gemeente door de extra (structurele) werkzaamheden, benodigde inhuur van externe adviseurs en opleidingen van personeel.

- ▼ De gemeente Steenwijkerland declareert BTW op grond van het **BTW compensatiefonds**. Landelijk gezien is hieraan een plafond ingevoerd. Als dit plafond wordt bereikt, worden de hogere uitgaven door het Rijk gekort op de algemene uitkering. Door de mindere economische omstandigheden van de afgelopen jaren is dit plafond niet bereikt, maar dit komt door de aantrekkende economie wel eerder in beeld. De impact is zeer moeilijk te bepalen omdat het een macronorm betreft waarvan de rapportage van het ministerie van Financiën dient te komen.
- ▼ In de programmabegroting 2019-2022 is een structurele **dividenduitkering** van € 1,5 miljoen geraamd van de **N.V. Rendo Holding**. Uit de meerjarenraming tot en met 2030 van de Rendo blijkt dat de dividenduitkering de komende jaren onder druk staat. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de invoering van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI), nieuwe eisen die worden gesteld aan de balansstructuur van Rendo, het vervallen van de precariovergoeding en diverse geplande investeringen.
- ▼ Op basis van ervaringscijfers over het voorgaande jaar houden we rekening met **lagere WOZ-waarden** als gevolg van **ingediende bezwaarschriften**. Dat betekent dat we vooraf in de programmabegroting een bedrag in mindering brengen op de geraamde OZB-opbrengsten. In 2019 zijn we geconfronteerd met een relatief hoog aantal schriftelijk bezwaren. Als een vergelijkbaar percentage als voorgaande jaren wordt toegekend, valt de feitelijke OZB-opbrengst over 2019 lager uit dan geraamd.

3. Financieel beeld

3.1. Begrotingspositie

Zoals uit tabel 2 kan worden opgemaakt is er sprake van een negatief saldo voor de jaren 2020 t/m 2023. Bij de opstelling van de Programmabegroting 2020-2023 wordt op basis van het dan geldende budgettaire beeld (onder meer de verwerking van de meicirculaire) duidelijk of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

Tabel 2: Financieel beeld

Omschrijving	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo (Programmabegroting 2019-2022, p. 14)	S	-115.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
Amendement: Uitstellen verhoging tarief toeristenbelasting naar 2020	S	55.000				
Saldo door de raad vastgestelde Programmabegroting 2019-2022		-60.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
Incidentele baten en lasten (Programmabegroting 2019-2022, p.46)	I	-161.000				
Materieel saldo (Programmabegroting 2019-2022, p. 46)		-221.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
Diverse raadsbesluiten:						
18/09/18: Aankoop boerderij De Deukten (rente- en kapitaallasten)	S	49.000	48.825	48.650	48.475	48.300
18/12/18: Vaststellen (belasting)verordeningen 2019, forensenbelasting	I	30.000				
18/12/18: Aanpassen geraamde inkomsten OZB	S	100.952	100.952	100.952	100.952	100.952
18/12/18: Vervroegde afschrijving Brinkschool	S	-4.784	-4.784	-4.784	-4.784	-4.784
18/12/18: Investeringsopgave sociale huur	I	524.000				
22/01/19: Opheffing IGSD	I	270.000				
Totaal raadsbesluiten tot en met april 2019		969.168	144.993	144.818	144.643	144.468
Herprioritering:						
Structureel	S	-423.987	-1.922.299	-1.892.294	-1.963.939	-1.956.405
Incidenteel	I	-	-191.095	-125.000	-125.000	-125.000
Totaal herprioritering		-423.987	-2.113.394	-2.017.294	-2.088.939	-2.081.405
Overige mutaties:						
Budgetafwijkingen (structureel)	S	1.815.015	3.276.421	3.551.337	3.651.835	4.032.981
Budgetafwijkingen (incidenteel)	I	-135.220	84.905	341.494	196.878	121.365
Prijscompensatie (1,6%) uitgaven	S		608.768	598.786	599.596	624.975
Prijscompensatie (1,6%) inkomsten	S		-185.235	-185.235	-185.107	-185.107
Indexatie (1,9%) lonen en sociale lasten	S		467.499	459.480	458.321	458.321
Areaaluitbreiding, extra uitgaven	S		44.356	44.356	44.356	44.356
Aanpassen jaarschijf 2023	S					187.637
Algemene uitkering gemeentefonds (o.b.v. septembercirculaire 2018):						
Correctie begrotingsjaar 2022 (o.b.v. meicirculaire 2018)	S				105.116	105.116
Stelpost: Compensatie lonen en prijzen	S	-	-1.282.425	-1.286.175	-1.287.294	-1.288.485
Stelpost: Hoeveelheidsverschillen	S	-211.247	-374.495	-387.525	-400.765	-389.067
Stelpost: Onderuitputting 2018	S	500.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Taakmutatie: Aanpassing budget Participatiewet (inkomsten van het Rijk)	S					191.760
Taakmutatie: Uitgaven i.h.k.v. de Participatiewet	S					-191.760
Totaal overige mutaties		1.968.548	2.889.794	3.386.518	3.432.936	3.962.092
Structureel (beschikbaar voor Bestedingsplan 2020-2023)	S	1.764.949	667.583	1.272.548	1.100.762	1.712.790
Incidenteel	I	527.780	-106.190	216.494	71.878	-3.635
Subtotaal:		2.292.729	561.393	1.489.042	1.172.640	1.709.155

Omschrijving	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
Bestedingsplan 2020-2023:						
Structureel	S	-	123.048	170.390	193.457	232.571
Incidenteel	I	33.000	1.327.150	728.150	395.000	290.000
Totaal bestedingsplan 2020-2023		33.000	1.450.198	898.540	588.457	522.571
Saldo perspectiefnota, vóór aanvullende maatregelen	S	1.531.729	790.631	1.442.938	1.294.219	1.945.361
Saldoverbeterende maatregelen						
Structureel	S		-554.384	-549.393	-549.798	-866.059
Incidenteel	I		-	-	-	-140.486
Totaal saldoverbeterende maatregelen		-	-554.384	-549.393	-549.798	-1.006.545
Totaal perspectiefnota 2020-2023:						
Structureel	S	1.764.949	236.247	893.545	744.421	1.079.303
Incidenteel	I	560.780	1.220.960	944.644	466.878	145.879
Reserve Volkshuisvesting	I	-524.000				
Algemene Reserve vrij besteedbaar	I	-270.000	-1.220.960	-944.644	-466.878	-145.879
Saldo perspectiefnota	S	1.531.729	236.247	893.545	744.421	1.079.303
- = voordeel						

In de tabel is onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele inkomsten en uitgaven (I/S). In principe vallen onder 'Incidenteel' de uitgaven en inkomsten met een eenmalig karakter en een looptijd van maximaal drie jaar. De incidentele uitgaven worden gedekt door een onttrekking aan de Algemene Reserve vrij besteedbaar, met uitzondering van nieuwe incidentele uitgaven in het lopend jaar (2019)³. Voor de jaren 2020 tot en met 2023 wordt een beroep gedaan op de Algemene reserve vrij besteedbaar tot een bedrag van afgerond € 2,8 miljoen.

Toelichting begrotingspositie.

De perspectiefnota start met het saldo van de Programmabegroting 2019-2022 (pagina's 14 en 46). Het saldo is als volgt opgebouwd:

Tabel 3: Opbouw van het begrotingssaldo

Omschrijving	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo (Programmabegroting 2019-2022, p. 14 en p. 46)	S	-115.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
Amendement: Uitstellen verhoging tarief toeristenbelasting naar 2020	S	55.000				
Saldo door de raad vastgestelde Programmabegroting 2019-2022		-60.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
Incidentele baten en lasten (Programmabegroting 2019-2022, p.46)	I	-161.000				
Materieel saldo (Programmabegroting 2019-2022, p. 46)		-221.000	-360.000	-25.000	-316.000	-316.000
- = voordeel						

Diverse begrotingswijzigingen

De financiële gevolgen van de besluiten tot en met de raadsvergaderingen in april 2019 zijn verwerkt in deze nota.

Herprioritering

Alle maatregelen in het kader van de bestuurlijke herprioritering zijn toegelicht in bijlage 6.1.

³ Uitzondering zijn de financiële gevolgen van twee raadsbesluiten ('Investeringsopgave sociale huur' en 'Opheffing IGSD') met financiële gevolgen in 2019. In totaal is daarmee een bedrag gemoeid van € 2.870.000 die wel ten laste komt van de Algemene Reserve vrij besteedbaar.

Overige mutaties

Budgetafwijkingen structureel en incidenteel

In hoofdstuk 6.2 zijn de structurele en incidentele budgetafwijkingen vermeld en van een nadere toelichting voorzien.

Prijscompensatie 1,6% uitgaven en inkomsten

De prijscompensatie voor 2020 ten opzichte van 2019 komt uit op 1,6%⁴. Dit is overeenkomstig de 'Kadernota Financieel beleid gemeente Steenwijkerland 2018' waarin op pagina 11 staat vermeld dat de berekening van de prijsontwikkeling wordt bepaald aan de hand van de gegevens van het Centraal Planbureau (CPB). Meer specifiek gaat het om de index 'prijscompensatie voor intermediair verbruik'. Eventuele bijstellingen over voorgaande jaren worden meegenomen bij de berekening van het percentage voor prijsontwikkeling voor het komende begrotingsjaar.

Lonen en sociale lasten + periodieke verhogingen 2023

De huidige Cao Gemeenten kent een looptijd tot 1 januari 2019. Voor 2019 is in de programmabegroting uitgegaan van een stijging van de lonen en sociale lasten van 3% op basis van de beschikbare informatie van het CPB (raming voorjaar 2018).

Voor 2020 wordt op basis van de actuele ramingen van het CPB uitgegaan van een stijging van de lonen en sociale lasten van 1,9%⁵. Uiteraard vindt een bijstelling van het geraamde percentage voor de salariskosten en sociale lasten plaats, zodra hierover meer duidelijkheid bestaat. Daarnaast wordt jaarlijks een bedrag van € 125.000 opgenomen voor de stijging van de loonkosten als gevolg van periodieke verhogingen.

Aanpassen jaarschijf 2023

Het betreft een bijstelling van de jaarschijf 2023 t.o.v. 2022.

Algemene uitkering gemeentefonds (AU)

Het Rijk informeert de gemeenten in circulaire over de gemeentefondsuitkeringen. De ontwikkeling hiervan wordt voor een belangrijk deel bepaald door de hoogte van de rijksuitgaven. Wijziging in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering ('samen de trap op, samen de trap af'). In paragraaf 1.2 staat vermeld dat de financiële gevolgen van de septembercirculaire 2018 van het gemeentefonds worden verwerkt in de Perspectiefnota 2020-2023. In dit geval zijn de financiële effecten nadelig voor onze gemeente.

Algemene uitkering: Correctie begrotingsjaar 2022 (o.b.v. meicirculaire 2018)

In de Programmabegroting 2019-2022 is voor het begrotingsjaar 2022 met een te hoog bedrag voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds gerekend op basis van de meicirculaire 2018. Voorafgaand aan de begrotingsbehandeling op 13 november 2018 is dat geconstateerd en uw raad is daar toen over geïnformeerd. Wij hebben toen voorgesteld om de programmabegroting op dit punt niet te wijzigen, maar in plaats daarvan bij de PPN 2020-2023 voor alle begrotingsjaren een nieuwe doorrekening te maken op basis van de septembercirculaire 2018.

⁴ Prijs intermediair verbruik (kerngegevensstabel 2017-2020, Centraal Economisch Plan, CPB, maart 2019).

⁵ Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers (kerngegevensstabel 2017-2020, Centraal Economisch Plan, CPB, maart 2019).

Algemene uitkering gemeentefonds: Compensatie lonen en prijzen (stelpost)

Op basis van de septembercirculaire 2018 wordt voor 2020 en volgende jaren een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds voor prijs- en loonontwikkelingen (inclusief sociale lasten) verwacht.

Algemene uitkering gemeentefonds: Hoeveelheidsverschillen (volume)

Het betreft hier een bijstelling van de algemene uitkering op basis van aantallen en hoeveelheden. Voorbeelden hiervan zijn het aantal inwoners en het aantal bijstandsontvangers.

Algemene uitkering gemeentefonds: Aanpassing jaarschijf 2023

De jaarschijf 2023 is ten opzichte van 2022 aangepast.

Stelpost: Onderuitputting 2018

Wij houden rekening met lagere rijksuitgaven dan verwacht in de septembercirculaire 2018. Dit leidt volgens het principe van 'samen de trap op, samen de trap af' een lager accres voor 2018. De afrekening volgt in de meicirculaire 2019 en kent een structureel en incidenteel element.

Bestedingsplan 2020-2023

Het bestedingsplan 2020-2023 is toegelicht in bijlage 6.2.

Saldoverbeterende maatregelen

Vanwege het negatief meerjarig begrotingssaldo zijn wij genoodzaakt aanvullende maatregelen te treffen om het saldo te verbeteren. Deze maatregelen zijn als volgt:

Tabel 4: Saldoverbeterende maatregelen

Nr.	Maatregel	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Maatregelen om kosten Jeugdhulp te beheersen	S				-150.000	-200.000	-250.000
	<i>Inzet Reserve opvangen tekorten Sociaal Domein</i>	<i>I</i>			-250.000	-100.000	-50.000	0
2.	Uitstel bouw school in Sint Jansklooster	S	-6.213.707					-303.571
	Vrijval van eenmalige kosten	<i>I</i>						-140.486
3.	Prijsindex voor de helft uitkeren (0,8% i.p.v. 1,6%)				-304.384	-299.393	-299.798	-312.488
	Totaal maatregelen		-6.213.707		-554.384	-549.393	-549.798	-1.006.545
	Waarvan saldoverbeterend				-554.384	-549.393	-549.798	-866.059
	- = voordeel							

Maatregelen om de kosten Jeugdhulp te beheersen.

Het primaire uitgangspunt is passende ondersteuning voor elk kind in Steenwijkerland. Het plan van aanpak Jeugdhulp is gericht op het krijgen van grip op de kosten. We zetten erop in dat het plan van aanpak een structurele kostenbesparing kan opleveren oplopend tot € 250.000 in 2023. Hierbij liggen er met name mogelijkheden om kosten te besparen door inzet van maatregelen als het verminderen van 24-uurs zorg en het doorbreken van langdurige trajecten. We willen 'het blijven doorbehandelen zonder merkbaar resultaat' verminderen. Bovendien ontwikkelen we een effectieve aanpak voor het ontzorgen en normaliseren van problemen in gezinnen (preventie).

Doordat maatregelen pas op termijn effect sorteren, is het niet reëel om de volledige kostenreductie vanaf 2021 'in te boeken'. Daarom is gekozen om in de jaren 2020 tot en met 2021 bedragen ten laste te brengen van de 'Reserve opvangen tekorten Sociaal Domein'. In totaal gaat dat om een

bijdrage van € 400.000. Uw raad moet dan wel instemmen met het voorgestelde besluit om de looptijd van deze reserve te verlengen van ‘minimaal tot en met 2020’ naar ‘tot en met 2022’.

Uitstel bouw school in Sint Jansklooster

Een andere saldoverbeterende maatregel is het met een jaar uitstellen van het bouwen van een school in Sint Jansklooster. Dit leidt tot lagere kapitaallasten in 2023.

Prijsindex voor de helft uitkeren (0,8% in plaats van 1,6%)

Zoals reeds vermeld, komt de prijscompensatie voor 2020 ten opzichte van 2019 uit op 1,6%. Het niet volledig uitkeren van de prijsindex – namelijk de helft, ofwel 0,8% - levert een besparing op in de uitgaven. Daarmee wordt de systematiek die we jaarlijks hanteren, en die door raad is vastgelegd in de ‘Kadernota Financieel beleid gemeente Steenwijkerland 2018’, losgelaten.

3.2. Vermogenspositie

In de volgende tabel hebben wij de ontwikkeling van de vermogenspositie per 1-1-2020 voor u in beeld gebracht. De raadsbesluiten tot en met de vergaderingen van april 2019 zijn in dit overzicht verwerkt.

Tabel 5: Ontwikkeling van de vermogenspositie (Bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling van de vermogenspositie	Programmabegroting 2019-2022	Perspectiefnota 2020-2023	Vershil
Algemene reserves	26.625	27.455	830
waarvan AR (vaste buffer)	11.166	11.166	-
waarvan AR vrij besteedbaar	15.459	16.289	830
Bestemmingsreserves	13.691	10.693	- 2.998
	40.316	38.148	- 2.168

Ten opzichte van de programmabegroting is er sprake van een verslechtering van ruim € 2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een aantal onttrekkingen aan bestemmingsreserves. Een voorbeeld is de onttrekking aan de Reserve Volkshuisvesting die verband houdt met investeringsopgave sociale huur (raadsbesluit 18/12/18). In de tabel is nog geen rekening gehouden met het resultaat van de jaarrekening 2018. De vaststelling van de jaarrekening 2018 staat eveneens op de raadsagenda van 9 juli 2019.

De incidentele uitgaven die verband houden met de budgetafwijkingen 2019 zoals opgenomen in bijlage 6.1. komen niet ten laste van de Algemene Reserve vrij besteedbaar. Mutaties in het lopend jaar komen namelijk ten laste van het begrotingssaldo.

4. Kaders Programmabegroting 2020-2023

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2020-2023 opgenomen. De financiële vertaling van een deel van deze kaders is reeds meegenomen in deze perspectiefnota. De kaders zijn gebaseerd op de door uw raad vastgestelde nota's behorende bij de kadernota.

4.2. Kaders

Onderstaand treft u de kaders aan voor o.a. de prijs- en loonindexcijfers en de te hanteren rekenrente. De met een (*) aangegeven onderdelen zijn reeds verwerkt in de perspectiefnota.

Tabel 6: Kaders voor de Programmabegroting 2020-2023

Omschrijving	Kader
Raadsbesluiten	Tot en met de raadsvergaderingen in april 2019
Lonen (incl. sociale lasten) (*)	1,9%
Prijsinflatie inkomstenbudgetten (*)	1,6%
Prijsinflatie uitgavenbudgetten (*)	1,6% (0,8% na saldoverbeterende maatregel)
Prijsinflatie grondexploitatie uitgavenbudgetten	2,0%
Prijsinflatie grondexploitatie inkomstenbudgetten	1,5%
Rente grondexploitaties	1,0%
Rekenrente (omslagpercentage)	1,25%
Marktrente (*)	1,5%
Prijsinflatie verstrekte subsidies (*)	1,6%
Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten (*)	1,6%
Tarief 2020 voor het prestatiecontract	€ 90,00
Aantal woonruimten per 1-1-2019 (geraamde groei 2019)	20.324 (117)
Aantal inwoners per 1-1-2019 (geraamde groei 2019)	43.935 (147)
Algemene uitkering uit het Gemeentefonds (*)	Septembercirculaire 2018 (de Meicirculaire 2019 verschijnt eind mei/begin juni 2019; wij zullen uw raad daarover via een afzonderlijke informatienota over informeren).

4.3. Loonkostenontwikkelingen

Voor een toelichting op de verwachte loonkostenontwikkelingen verwijzen wij naar hoofdstuk 3. In de Programmabegroting 2020-2023 wordt voor 2020 rekening gehouden met een stijging van de loonkosten inclusief sociale lasten van 1,9%.

4.4. Prijsinflatie exploitatiebudgetten en kostenplaatsen

De prijscompensatie voor intermediair verbruik bedraagt voor 2020 ten opzichte van 2019 1,6% (0,8% na het treffen van de genoemde saldoverbeterende maatregel). In onderstaande tabel treft u de achterliggende berekening aan. De berekeningswijze is overeenkomstig de 'Kadernota Financieel beleid gemeente Steenwijkerland 2018' waarin op pagina 11 staat vermeld dat eventuele bijstellingen

over voorgaande jaren worden meegenomen bij de berekening van het percentage voor prijsontwikkeling voor het komende begrotingsjaar.

Tabel 7: Berekening prijsinflatie⁶

<i>Prijs intermediair verbruik (%)</i>		
<i>Prijsstijging 2017</i>	1,3	-0,5
<i>In begroting 2019-2022 opgenomen</i>	1,8	
<i>Prijsstijging 2018</i>	1,7	-0,2
<i>In begroting 2019-2022 opgenomen</i>	1,9	
<i>Prijsstijging 2019</i>	2,0	-0,1
<i>In begroting 2019-2022 opgenomen</i>	2,1	
<i>Prijsstijging 2020</i>		2,4
<i>Prijsstijging 2020 t.o.v. 2019</i>		1,6

4.5. Prijsinflatie grondexploitatie

Voor de gemeentelijke grondexploitaties wordt een afwijkend percentage gehanteerd voor zowel de kosten- als de opbrengstenkant. De wijze waarop deze parameters worden bepaald is vastgelegd in de *Nota Grondprijzenbeleid 2016-2020*.

Kostenstijging

In de *Nota Grondprijzenbeleid 2016-2020* is vastgelegd dat de parameter kostenstijging wordt gebaseerd op het langjarig gemiddelde van de GWW-index (Grond, Weg- en Waterbouw). We hanteren de GWW-index omdat deze index de prijsontwikkeling van civieltechnische kosten in beeld brengt. De civieltechnische kosten zijn de voornaamste kosten binnen de grondexploitaties. De GWW-index is opgebouwd uit de gemiddelde prijsstijgingen en -dalingen van de diverse productgroepen zoals loonkosten, gasolie, elektriciteit, betonproducten, cement, kunststof, (beton)staal en (wegenbouw)bitumen.

Op dit moment hanteren we in de grondexploitaties een parameter kostenstijging van 2,0%. De gemiddelde GWW-index over de afgelopen 10 jaar bedraagt 1,5% (zie tabel 8). De verwachtingen voor de korte termijn zijn echter bovengemiddeld. De GWW-kosten stijgen hard doordat de prijzen van grondstoffen en materialen onder druk staan. Bovendien is er sprake van een groeiend tekort aan geschikt personeel.

Ook markteffecten spelen een rol. Door de aantrekkende economie zijn de portefeuilles van aannemers van civiele werken goed gevuld. Hierdoor worden ze selectiever in het aannemen van

⁶ Bron: kerngegevens tabel 2016-2019 uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het CPB, maart 2018.

opdrachten. De mogelijkheden tot het realiseren van aanbestedingsvoordelen bij civiele werken wordt steeds kleiner.

Tabel 8: GWW-index, procentuele mutatie t.o.v. van voorgaande jaar (%)⁷

Jaar	(%)
2009	0,4
2010	2,1
2011	3,0
2012	3,1
2013	0,2
2014	-0,1
2015	-1,5
2016	-0,7
2017	4,1
2018	4,6
Gemiddelde 2009 t/m 2018 (10-jaarsgemiddelde)	1,5

Voor de komende begrotingsperiode (MBG 2020-2023) wordt daarom de parameter kostenstijging van 2,0% geconsolideerd.

Opbrengstenstijging

Er is in Nederland geen database beschikbaar waarin de prijsontwikkeling van bouwgrond wordt bijgehouden. In de *Nota Grondprijzenbeleid 2016-2020* is daarom vastgelegd dat de parameter opbrengstenstijging wordt gebaseerd op het langjarig gemiddelde van de Consumentenprijsindex (CPI) van het CBS.

Op dit moment hanteren we in de grondexploitaties een parameter opbrengstenstijging van 1,5%. Het gemiddelde van de CPI in de afgelopen 10 jaar bedraagt circa 1,5% (zie tabel 9). In lijn met het economisch herstel is de CPI in 2018 met 1,7% gestegen ten opzichte van 2017. De verwachting is dat de inflatie de komende jaren bescheiden blijft, mede door de stijgende eurokoers.

Tabel 9: Consumentenprijzen; prijsindex (2015=100)⁸

Jaar	CPI	Jaarmutatie CPI (%)
2009	90,4	1,2
2010	91,6	1,3
2011	93,7	2,3
2012	96,0	2,5
2013	98,4	2,5
2014	99,4	1,0
2015	100,0	0,6
2016	100,3	0,3
2017	101,7	1,4
2018	103,4	1,7
gemiddelde 2009 t/m 2018 (10-jaarsgemiddelde)		1,5

⁷ Er is rekening gehouden met het aandeel/belang van de individuele indexen van de verschillende productgroepen in het bouw- en woonrijpmaken van een gemiddeld woningbouwproject.

⁸ Bron: CBS Statline.

Voor de komende begrotingsperiode (MBG 2020-2023) wordt daarom de parameter opbrengstenstijging van 1,5% geconsolideerd.

4.6. Rente

De rekenrente (omslagpercentage) is gebaseerd op de te betalen minus te ontvangen rente in een jaar gedeeld door 1% van de boekwaarde van de investeringen per 1/1 van het jaar. Voor het aantrekken van langlopende geldleningen ter financiering van de geraamde investeringen en toekomstige investeringen (bestedingsplan) wordt een marktrente van 1,50% gehanteerd. Het totaal benodigde rentebedrag wordt herrekend en opgenomen in de programmabegroting op basis van het bestedingsplan dat op dat moment voorligt aan de raad ter vaststelling.

4.7. Loon –en prijsinflatie subsidies

In vele gevallen kennen gesubsidieerde instellingen voor hun producten eenzelfde kostenopbouw als gemeenten. De bekostiging van deze producten vindt (deels) plaats door gemeenten in de vorm van een subsidie. Hiervoor wordt de gemeente niet afzonderlijk gecompenseerd in het accres van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Compensatie van de gesubsidieerde instellingen vindt normaliter plaats overeenkomstig het percentage voor prijsstijgingen ter grootte van 1,6%. Voorstel is om de prijscompensatie voor 2020 voor de helft uit te keren (0,8% in plaats van 1,6%), als een van de saldoverbeterende maatregelen uit hoofdstuk 3.

4.8. Prijsinflatie gemeentelijke belastingen en rechten

Voor gemeentelijke belastingen en rechten wordt dezelfde prijsindex als voor exploitatiebudgetten gehanteerd. Voor 2020 t.o.v. 2019 komt dit uit op 1,6%.

4.9. Tarief 2020 voor het prestatiecontract

Met het prestatiecontract kunnen interne uren worden doorbelast aan projecten. In april 2017 heeft de raad besloten het prestatiecontract te beperken tot de investeringen in gesloten huishoudingen, de grondexploitaties en de subsidiabele projecten voor zover de toegerekende uren van deze projecten subsidiabel zijn. Reden is dat door veranderde regelgeving (BBV) de exploitatiebegroting voor een steeds groter deel zou worden belast met kosten voor interne uren als het prestatiecontract volledig zou zijn gehandhaafd. Jaarlijks wordt het uurtarief opnieuw berekend door rekening te houden met de stijging van de loonkosten. Voor 2019 geldt een tarief van € 88,00. Als rekening wordt gehouden met een stijging van de loonkosten met 1,9%, komt het tarief voor 2020 uit op afgerond € 90,00.

4.10. Groei aantal woningen

Op basis van de kadernota mag bij de rioolrechten, de afvalstoffenheffing, het huishoudelijk afval, de onroerende-zaakbelastingen en de hondenbelasting rekening worden gehouden met de groei van het aantal woningen in 2019. Er wordt rekening gehouden met een groei van 117 woningen, gebaseerd op de Woonvisie Steenwijkerland 2017-2021⁹.

4.11. Groei aantal inwoners

Per 1-1-2019 heeft de gemeente Steenwijkerland 43.935 inwoners. Ten opzichte van de stand 1-1-2018 zien we een toename van 167 inwoners. De gemiddelde groei over de laatste 5 jaar komt uit op 147 inwoners. Voor 2019 wordt dit aantal als raming gehanteerd.

⁹ In de Woonvisie staat vermeld dat de gemeente Steenwijkerland tot 2025 groeit met circa 1.170 huishoudens. Het betreft hier een periode van 10 jaar.

5. Te nemen besluiten

De gemeenteraad wordt voorgesteld:

1. Kennis te nemen van:

- a) het algemene beeld van de genoemde speerpunten zoals vermeld in hoofdstuk 1;
- b) de geschetste kansen en uitdagingen zoals vermeld in hoofdstuk 2;
- c) het financieel beeld zoals weergegeven in hoofdstuk 3, inclusief saldoverbeterende maatregelen;
- d) De bestuurlijke herprioritering zoals opgenomen in hoofdstuk 6.1;
- e) Het bestedingsplan 2020-2023 zoals opgenomen in hoofdstuk 6.2.

2. In te stemmen met:

- a) de begrotingspositie zoals weergegeven in hoofdstuk 3.1. voor zover het de jaarschijf 2019 betreft;
- b) het saldo van de jaarschijf 2019 te betrekken bij de Najaarsnota 2019;
- c) het saldo van de jaarschijven 2020 t/m 2023 te betrekken bij de samenstelling van de Programmabegroting 2020-2023;
- d) de budgetafwijkingen zoals opgenomen in hoofdstuk 6.3.;
- e) de programmabegroting 2019-2022 overeenkomstig 2a tot en met 2d te wijzigen;
- f) de kaders voor de samenstelling van de Programmabegroting 2020-2023 zoals opgenomen in hoofdstuk 4.

3. In te stemmen met:

Verlenging van de looptijd van de 'Reserve opvangen tekorten Sociaal Domein' met twee jaar van 'minimaal tot en met 2020' naar 'tot en met 2022'.

4. Voor 2019 een krediet beschikbaar te stellen van € 9.448.000 voor:

- a) 'Financiële vertaling IHP onderwijshuisvesting, gewijzigde normbedragen en fasering' van € 9.368.000;
- b) Vervangingsinvesteringen Tractie van € 80.000.

5. Voor 2019 een krediet in te trekken van € 100.000 voor:

Vervangingsinvesteringen Tractie.

6. Bijlagen Perspectiefnota 2020-2023

6.1. Bestuurlijke herprioritering

Op 13 november 2018 heeft uw raad een 'materieel en reëel sluitende' programmabegroting 2019-2022 vastgesteld met daarin een ambitieus bestedingsplan. Naast vele concrete plannen omvat het bestedingsplan een aantal 'PM-posten' zoals (de uitgaven voor) de implementatie van de Omgevingswet en het opheffen van de IGSD. Deze plannen waren nog onvoldoende uitgewerkt om op geld te kunnen zetten.

In de begroting staat vermeld dat een traject loopt om onze inkomsten en uitgaven nader in beeld te brengen en dat dit mogelijk leidt tot voorstellen voor herprioritering van bestaande plannen in relatie tot de plannen die er komend voorjaar liggen. Dat traject is inmiddels afgerond.

Mede vanwege het feit dat een aantal PM posten nog niet op geld is gezet en de laatste ramingen voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de zogenaamde BUIG-gelden negatief uitwerken voor onze gemeente, heeft het college besloten een vervolg te geven aan het traject herprioritering. Dat houdt concreet in dat de ambtelijke organisatie is gevraagd met concrete voorstellen te komen. Kan geld worden bespaard door zaken niet langer te doen of anders te organiseren? Daarbij is gevraagd kritisch te kijken naar het bestedingsplan in de Programmabegroting 2019-2022.

In deze paragraaf zijn alle voorstellen opgenomen, incl. toelichting. Daar waar een opgevoerde maatregel een relatie heeft met het bestedingsplan in de Programmabegroting 2019-2022 is dat aangegeven.

Tabel 10: Bestuurlijke herprioritering, Programma 'De inwoner op 1'

1	De inwoner op 1	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
1.1	Vrijval (deel) aanjaagbudget programma 'Inwoner op 1' (post in huidig bestedingsplan)	S			-31.100	-31.100	-31.100	-31.100
1.2	Herprioritering budget media, lokale omroep SLOS (post in huidig bestedingsplan)	S			-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
1.3	Stoppen project internationale samenwerking	S		-12.700	-12.700	-12.700	-12.700	-12.700
1.4	Verlagen budget representatie	S			-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
1.5	Verlagen budget jongerenparticipatie	S		-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
	Totaal herprioritering 'De inwoner op 1'		0	-18.700	-74.800	-74.800	-74.800	-74.800
	Waarvan structureel	S		-18.700	-74.800	-74.800	-74.800	-74.800
	Waarvan incidenteel	I		-	-	-	-	-

Ad 1.1: Vrijval (deel) aanjaagbudget programma 'Inwoner op 1' (post in huidig bestedingsplan)

'Inwoner op 1' is het programma dat als 'satéprikker' door alle ander programma's heen gaat. Om die reden heeft dit programma een aanjaagbudget gekregen. Het blijkt dat het aanjaagbudget niet geheel benodigd is, omdat sommige 'posten' al beschikbaar zijn binnen andere budgetten van de begroting. De gedeeltelijke vrijval heeft dus geen gevolgen voor onze ambities.

Ad 1.2: Herprioritering budget media, lokale omroep SLOS (post in huidig bestedingsplan)

Vanaf 2020 is een bedrag van € 10.000 beschikbaar gesteld voor een eventuele verhuizing van de lokale omroep SLOS. Aangezien er op dit moment geen concrete verhuisplannen zijn, is dit budget

niet meer nodig. Deze verlaging van het budget heeft geen invloed op de bestaande reguliere subsidie aan de omroep.

Ad 1.3: Stoppen project internationale samenwerking

Voor internationale samenwerking is jaarlijks een budget beschikbaar van € 12.700. Dit budget is een aantal jaren gebruikt om deel te nemen aan het landelijke programma 'Talent for Governance', waarbij jonge ambtenaren uit ontwikkelingslanden de gelegenheid krijgen een leerprogramma te volgen gericht op het lokaal bestuur. De raad heeft hier in 2013 voor gekozen. De bijdrage aan dit programma was circa € 5.000 op jaarbasis. De rest van het budget van € 12.700 is de laatste jaren niet besteed. Inmiddels wordt het landelijke programma 'Talent for Governance' geëvalueerd. In 2019 zijn er in ieder geval geen activiteiten. Deze herprioritering leidt er niet toe dat er wordt gestopt met internationale samenwerking.

Ad 1.4: Verlagen budget representatie

Voor representatie is jaarlijks een budget beschikbaar. De zaken die hiervan bekostigd worden zijn zeer divers en vallen deels onder andere programma's. Hier kan scherper op worden begroot. Voorstel is dit budget te verlagen.

Ad 1.5: Verlagen budget jongerenparticipatie

Geen afzonderlijk budget voor initiatieven vanuit jongeren bovenop het bedrag dat beschikbaar is voor jaarlijks terugkerende activiteiten. Het restantbedrag is in lijn met de begroting van de Jongeren Actie Raad. Daarnaast is er voor projecten een eenmalig budget van € 80.000 beschikbaar onder de noemer 'goede initiatieven zijn goud waard'.

Tabel 11: Bestuurlijke herprioritering, Programma 'Duurzaam'

2	Duurzaam	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
2.1	Routekaart EnergieNeutraal Maatschappelijk Vastgoed 2050 (post in huidige bestedingsplan): Niet gasloos voor bestaande gebouwen	S	-383.706		-9.912	-19.697	-29.354	-28.970
2.2	Herstructureren Beheer en Onderhoud Maatschappelijk Vastgoed	S			-160.000	-175.000	-190.000	-195.000
2.3	Duurzame Maatschappelijk Vastgoed Portefeuille	I			-125.000	-125.000	-125.000	-125.000
2.4	Stelpost: Afval evenementen	S			-17.000	-27.000	-37.000	-37.000
	Totaal herprioritering 'Duurzaam'		-383.706	-	-311.912	-346.697	-381.354	-385.970
	<i>Waarvan structureel</i>	<i>S</i>		<i>-</i>	<i>-186.912</i>	<i>-221.697</i>	<i>-256.354</i>	<i>-260.970</i>
	<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>I</i>		<i>-</i>	<i>-125.000</i>	<i>-125.000</i>	<i>-125.000</i>	<i>-125.000</i>

Ad 2.1: Routekaart EnergieNeutraal Maatschappelijk Vastgoed 2050 (post in huidige bestedingsplan): Niet gasloos voor bestaande gebouwen

Het afkoppelen van bestaande gebouwen van de gasaansluiting uit de 'Routekaart EnergieNeutraal Maatschappelijk Vastgoed 2050' halen. Dit betekent dat de gemiddelde jaarlijkse investering circa 25% lager uitvalt. Ons reeds bestaande maatschappelijk vastgoed is de komende 30 jaar niet van het gas afgekoppeld. Wel komen er steeds meer mogelijkheden met 'groen' gas om onze ambities te realiseren.

Ad 2.2: Herstructureren Beheer en Onderhoud Maatschappelijk Vastgoed

Deze maatregel houdt verschillende zaken in:

- Onderhoudscontracten beleggen bij gebruikers (zoals in overeenkomsten ook opgenomen). Geldt voor sportaccommodaties, brandweer (OD) en jachthavens;
- Het onderhoud van het gemeentehuis bij facilitair beleggen. Dit leidt tot meer kostenbewustzijn;

- Wensen rondom verbouwingen/verbeteringen van de huisvesting van het ambtelijk apparaat niet meer vanuit budget beheer en onderhoud betalen, maar onderdeel te maken van integrale afweging;
- Actief privatiseren van accommodaties, welke geen primair onderdeel voor de bedrijfsvoering en/of een wettelijke taak zijn. Desgewenst kan dit worden vastgelegd in een nog te formuleren accommodatiebeleid.

Ad 2.3: Duurzame Maatschappelijk Vastgoed Portefeuille

Een duurzame vastgoedportefeuille staat voor een goede 'bezetting' van het vastgoed, met een kostendekkende exploitatie. Onderdeel daarvan is het privatiseren of zelfs afstoten van een deel van het maatschappelijk vastgoed. We stellen voor accommodatiebeleid op te stellen met daarin opgenomen een prioritering voor de komende jaren, uitgaande van een jaarlijkse herprioriteringsopgave van € 125.000 tot en met 2023. De ervaring leert dat privatiseren (en soms afstoten) een betere bezetting, exploitatie en betrokkenheid bewerkstelligt.

Indien dit besluit wordt genomen, wordt uw raad nader geïnformeerd met behulp van een actuele lijst van objecten waarop staat vermeld welk maatschappelijk vastgoed kan worden afgestoten.

Ad 2.4: Stelpost: Afval evenementen

Op dit moment wordt het afval dat vrijkomt na evenementen, ongeachte de hoeveelheid, door ons kosteloos afgevoerd. We zien de kosten voor het afvoeren van dit afval de laatste jaren explosief toenemen. Ons voorstel is, om in overleg met de evenementenorganisatoren, ervoor te zorgen dat er minder restafval vrijkomt. Ook stellen we voor een vergoeding per evenement (zonder winstoogmerk) beschikbaar te stellen waardoor de evenementenorganisatoren worden uitgedaagd op een ander manier met hun afval om te gaan. Deze vergoeding bouwen we af.

Het oorspronkelijk doel was: kosten laag houden voor organisatoren van evenementen. Omdat wij de kosten voor de afvoer van het evenementenafval betalen, is er geen prikkel voor de organisatoren om minder restafval te generen. Dit botst met de ambitie: minder restafval. Ook bij commerciële evenementen die 'winst maken' wordt momenteel kosteloos het afval afgevoerd.

De grootste kosten zijn gemoeid met de grote evenementen (corso's en gondelvaarten).

Tabel 12: Bestuurlijke herprioritering, Programma 'Werk aan de Winkel'

3	Werk aan de winkel	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
3.1	Aanleg breedband buitengebied	I			-66.095			
3.2	Regio Zwolle (basisbijdrage)/Ontwikkelingsfonds	S			-30.100	-27.950	-25.800	-23.650
3.3	Vrijval budget TRAP	S			-35.595	-35.595	-35.595	-35.595
	Totaal herprioritering 'Werk aan de winkel'		0	-	-131.790	-63.545	-61.395	-59.245
	Waarvan structureel	S		-	-65.695	-63.545	-61.395	-59.245
	Waarvan incidenteel	I		-	-66.095	-	-	-

Ad 3.1: Aanleg breedband buitengebied

Het project aanleg breedband in het buitengebied is in uitvoering. Het is nu aan andere partijen om daar verder uitvoering aan te geven.

Ad 3.2: Regio Zwolle (basisbijdrage)/Ontwikkelfonds

Structureel is 1 euro per inwoner in de begroting opgenomen voor de Regio Zwolle. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met een toename van de basisbijdrage aan de Regio Zwolle (van 1 naar 2 euro, en van 2 naar 3 euro). Er is bewust een marge aangehouden, aangezien bij het opstellen van de begroting de exacte verhoging nog niet bekend was. Inmiddels is dit bedrag bekend. Vanaf 2020 wordt het bedrag € 2,75 per inwoner, ofwel een verhoging van € 1,75. Uitgaande van (afgerond 44.000) inwoners betekent dit een toename van € 77.000. Begroot is € 86.000. Dit leidt tot een besparing van € 9.000.

Binnen de regio Zwolle hebben we een aantal prioriteiten benoemd. Het gaat om profilering (zie eerder genoemde koppositie) de human capital agenda (In Steenwijkerland hernoemd tot actieplan Werk) en kennis & expertise rondom de slimme maakindustrie. Voor de human capital (en de regio deal) zijn middelen gereserveerd in de begroting. Aangezien we de slimme maakindustrie kunnen integreren in ons excellent vestigingsklimaat en acquisitie, kunnen we het ontwikkelfonds voor de regio Zwolle (dat m.n. was bedoeld om nieuwe kansrijke initiatieven te ontplooiën) verkleinen tot € 20.000 per jaar. Dat levert een besparing op van € 18.000.

Ad 3.3: Vrijval budget TRAP

In het kader van Toeristisch Recreatief Actie Plan (TRAP) is in 2007 structureel budget ter beschikking gesteld. In 2009 is er een Visie Toerisme & Recreatie vastgesteld. Er is daaropvolgend een Stuurgroep Toeristische Ontwikkeling Steenwijkerland (STOS) gekomen (een voorganger van de Stichting Weerribben-Wieden). De raad heeft toen het betreffende budget gemandateerd aan het college die daarover mocht besluiten onder de voorwaarde dat dit was afgestemd binnen de STOS. Bij de komst van de Stichting is de STOS verdwenen/geïntegreerd in de Stichting. De bedoeling is altijd geweest dit gemeentelijk budget niet over te hevelen aan de Stichting, maar te gebruiken voor mogelijke extra cofinanciering. Wanneer dit budget komt te vervallen betekent dit dat er geen extra gemeentelijk budget voor cofinanciering van projecten meer aanwezig is.

Minder uitgaven aan initiatieven voor Toerisme & Recreatie heeft geen direct aanwijsbare impact op de samenleving, zeker nu met andere middelen de komende jaren fors wordt geïnvesteerd (bijvoorbeeld via het Bidbook).

Tabel 13: Bestuurlijke herprioritering, Programma 'Samenredzaam'

4	Samenredzaam	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
4.1	Kortdurende peuteropvang	S			-210.000	-210.000	-210.000	-210.000
4.2	IGSD - beperken externe inhuur	S			-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
4.3	Apparaatskosten RSJ	S			-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
4.4	Dyslexiezorg overhevelen naar het onderwijs	S			-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
4.5	MindFit	S			-23.869	-23.869	-23.869	-23.869
4.6	Zorgintensieve gezinnen	S			-225.000	-225.000	-225.000	-225.000
4.7	Integrale begeleidingstrajecten	S			-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
4.8	WMO woningaanpassingen	S			-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
4.9	Mantelzorgcompliment	S			-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
4.10	Verwijsindex Risicojongeren (VIR)	S			-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
4.11	Onderwijsbegeleiding	S			-79.502	-79.502	-79.502	-79.502
	Totaal herprioritering 'Samenredzaam'		0	-	-978.371	-978.371	-978.371	-978.371
	Waarvan structureel	S		-	-978.371	-978.371	-978.371	-978.371
	Waarvan incidenteel	I		-	-	-	-	-

Ad 4.1: Kortdurende peuteropvang

Vanaf 2018 is een nieuw stelsel in werking getreden voor kinderopvang en peuterspeelzalen. Een wijziging is dat het Rijk een deel van de kosten voor kortdurende peuteropvang (voorheen peuterspeelzaalwerk) op zich heeft genomen. De gemeente hoeft nu alleen nog de kortdurende peuteropvang te betalen van ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Omdat Steenwijkerland structureel een fors bedrag voor de kortdurende peuteropvang in de begroting heeft opgenomen, houden we vanaf 2019 structureel een bedrag over op het gemeentelijke budget voor de kortdurende peuteropvang. Voorstel is om het budget hiervoor aan te passen.

Risico's:

1. Als de economie slechter draait, zijn er meer kinderen die geen recht op kinderopvangtoeslag hebben. De groep kinderen waarvoor wij financieel verantwoordelijk zijn, stijgt dan en op dat moment hebben we minder middelen om die stijging te betalen;
2. we hebben geen geld meer voor maatregelen om eventuele 'witte vlekken' te voorkomen, terwijl het voorkomen van witte vlekken wel onderdeel uitmaakt van het door de raad vastgestelde beleid. Er zijn nu signalen dat in sommige gebieden de peuteropvang niet rendabel is. Als we het volledige bedrag voor de herprioritering inzetten, dan hebben we geen budget meer voor het voorkomen van witte vlekken.

Ad 4.2: IGSD - beperken externe inhuur

Bij de realisatie van de integrale toegang sociaal domein per 1 januari 2020 worden de kosten van de relatief dure externe inhuur van de IGSD tot een minimum beperkt. Door personeel in vaste dienst te nemen verwachten we een besparing op personeelslasten van de IGSD te kunnen bewerkstelligen.

Ad 4.3: Apparaatskosten RSJ

Doordat de facturatie van de jeugdhulp bij het Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) is gedecentraliseerd aan de 11 deelnemende gemeenten, zijn de apparaatskosten van het RSJ aanzienlijk gedaald van € 2,4 miljoen in 2019 naar € 1,8 miljoen in 2020. Steenwijkerland betaalt 8,11% van de apparaatskosten van het RSJ. Hierdoor wordt de structurele bijdrage van de gemeente Steenwijkerland op jaarbasis met € 50.000 verlaagd.

Ad 4.4: Dyslexiezorg overhevelen naar het onderwijs

Met dit voorstel willen we het onderwijs verantwoordelijk maken voor de gehele dyslexiezorg. Op dit moment bestaat er nog een knip tussen de EED (ernstige enkelvoudige dyslexie) en andere vormen van dyslexie. EED wordt behandeld door de gespecialiseerde dyslexiezorg (GGZ-aanbieder). EED is op grond van de Jeugdwet de verantwoordelijkheid van de gemeente en wordt betaald uit het budget individuele voorzieningen natura Jeugd. Dyslexie heeft een nauwe verbinding met het leesonderwijs en wordt meestal in groep 4 gesignaleerd. Door het onderwijs verantwoordelijk te maken voor de gehele dyslexiezorg kunnen er schaalvoordelen worden behaald (behandeling op school, inhoudelijke samenhang behandeling/onderwijs, eerdere signalering). Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat circa 4% van de leerlingen EED heeft. In de praktijk blijken veel meer kinderen hiervoor behandeld te worden, terwijl er geen aanleiding is voor lokale of regionale verschillen. We brengen het budget naar het onderwijs en gaan hierbij uit van landelijke percentages.

Cijfermatige onderbouwing

Uit onderzoek blijkt dat 3,5 tot 4 procent van de leerlingen EED heeft. Omdat er niet altijd duidelijk is of er sprake is van EED vindt er altijd eerst diagnostiek plaats. Dit is te rechtvaardigen voor

ongeveer 7 procent van de leerlingen. Onderzoek en een behandeltraject wordt in principe een keer in de schoolcarrière van de leerling aangeboden. Het vermoeden van EED ontstaat meestal in groep 4 (na drie vereiste meetmomenten). Er zijn in ons inkoopmodel op dit moment 2 arrangementen voor dyslexie (met gemiddelde trajectbedragen):

1. Diagnostiek á € 1350,-
2. Behandeling á € 5000,-

Er zijn geen redenen voor regionale of lokale verschillen, waardoor dyslexiezorg op basis van eerdergenoemde percentages reëel wordt geacht. In groep 4 zijn er in Steenwijkerland op dit moment ongeveer 360 leerlingen (peildatum 1 oktober 2018). Als dit financieel wordt doorvertaald komen we tot het volgende:

Diagnostiek	7% van 360	x € 1350 =	€ 34.020,-
Behandeling	4% van 360	x € 5000 =	€ 72.000,-
Totale dyslexiebudget per jaar			€ 106.020

Als we kijken naar de declaraties in het jaar 2018 zien we het volgende:

Diagnostiek	27 leerlingen	x € 1350 =	€ 36.450,-
Behandeling	35 leerlingen	x € 5000 =	€ 175.000,-
Totale dyslexiebudget in 2018			€ 211.450,-

We willen een deel van het voordeel inboeken.

De dyslexiezorg wordt dichterbij leerlingen gebracht en geeft de onderwijssector de verantwoordelijkheid en het budget om het leesonderwijs in verbinding te brengen met de dyslexiezorg (zowel fysiek als inhoudelijk). We zijn hierbij wel afhankelijk van de bereidheid van het onderwijs om deze vorm van zorg 'over te nemen'.

Ad 4.5: MindFit

MindFit is een programma voor preventieve GGZ voor volwassenen. De subsidie is reeds per 1 januari 2020 opgezegd, omdat het programma niet het gewenste resultaat opleverde. Dit onderdeel zit ook in de agenda publieke gezondheid 2019 t/m 2023 van de GGD. Het thema nemen we ook mee in de gehele transitieopgave binnen het sociaal domein.

De cursussen MindFit worden niet meer aangeboden. De vraag naar deze cursussen was zeer beperkt. De verwachting is dat de maatschappelijke impact nihil is.

Ad 4.6: Zorgintensieve gezinnen

Binnen het sociaal domein zijn er gezinnen die een beroep doen op verschillende voorzieningen uit de participatiewet, wet maatschappelijke ondersteuning en de jeugdwet. In 2018 waren er alleen al 12 jongeren die per persoon een zorgvraag hadden die meer dan een ton (€ 100.000) besloeg. In totaal hadden deze jongeren in 2018 een financieel beslag van € 1,5 miljoen op alleen het jeugdhulpbudget. Op een deel van deze zorg hebben wij geen invloed omdat deze bepaald wordt door een gecertificeerde instelling (gedwongen kader). Door slimmer te organiseren, de zorg binnen een gezin of rond een jongere beter af te stemmen en zware zorg af te schalen naar andere vormen denken we te kunnen besparen. Er zijn hierbij allerlei concrete interventies mogelijk, zoals maximale behandelduur, stevige procesregie binnen de drie domeinen, inzet van gezinscoaches, maximumbudget per gezin/jongere, afschalen van instellingszorg etc. Op dit moment doen we

onderzoek naar welke inzet voor Steenwijkerland een meerwaarde kan hebben. Dit voorstel is ook onderdeel van de transformatieopgave in het sociaal domein en er is een verbinding met het plan van aanpak Jeugd. De besparing wordt op het macrobudget Jeugd geboekt, maar manifesteert zich ook in de budgetten van WMO en Participatie.

We verwachten meer passende en beter afgestemde zorg in een gezin te kunnen organiseren. Er is een risico dat het gewenste herprioriteringsbedrag niet direct in het eerste jaar volledig zijn beslag krijgt. Bovendien zijn we afhankelijk van de medewerking van de gecertificeerde instellingen die ook hulp binnen het jeugddomein beschikken. Het voorstel vraagt ook een andere manier van werken voor de uitvoerende medewerkers in het sociaal domein. We verwachten dat het tijd kost om deze omslag van werken te borgen.

Ad 4.7: Integrale begeleidingstrajecten

Binnen de jeugdhulp, WMO en Participatiewet worden verschillende vormen van begeleiding gehanteerd (individuele begeleiding, begeleiding groep, begeleid op het werk, gezinsbegeleiding, etc.). Er zijn personen en gezinnen die verschillende vormen van begeleiding afnemen. Een voorbeeld is: een werknemer van de NWG die begeleiding op het werk krijgt, schuldhulpverlening afneemt en ook begeleiding thuiskrijgt. We willen de begeleidingsvragen op elkaar afstemmen en beter regisseren. Naar verwachting kunnen dergelijke integrale begeleidingstrajecten een besparing realiseren. De precieze opbrengst is onzeker en moet nog verder onderzocht worden. De besparing zal zich met name manifesteren in de budgetten WMO en Participatie.

We verwachten dat de inwoner met een begeleidingsvraag effectievere en doelmatiger wordt geholpen bij een begeleidingsvraag. Omdat we de financiële effecten niet direct goed kunnen inschatten verwachten we in het eerste jaar een besparing te kunnen realiseren van € 25.000. In de jaren erna loopt dit mogelijk op. Een doorrekening hiervan moet nog gemaakt worden.

Ad 4.8: WMO woningaanpassingen

Woningaanpassingen binnen de WMO komen niet regelmatig voor, maar kunnen wel een grote impact hebben. Door niet meer standaard aanbouwen van steen te vergoeden, maar te werken met mobile units is er een besparing van gemiddeld € 10.000 per aanpassing mogelijk. Andere gemeenten hebben hier al positieve ervaringen mee. In Steenwijkerland komt een dergelijke aanpassing 5 à 10 keer per jaar voor. Een dergelijke herprioritering vraagt ook bereidheid bij onze maatschappelijke partners (woningbouwcorporaties).

Ad 4.9: Mantelzorgcompliment

De gemeente is volgens de WMO verplicht om zorg te dragen voor een jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente. Er wordt niet voorgeschreven hoe deze invulling eruit moet zien. In Steenwijkerland hebben we 1.200 mantelzorgers waarvan er 1.032 een mantelzorgcompliment hebben gekregen in 2019. Mantelzorgers krijgen jaarlijks een geldbedrag (€ 100) als blijk van waardering. Er zijn mogelijkheden om aan deze plicht een andere invulling te geven door andere criteria op te stellen of op een ander wijze invulling te geven aan de waardering die het college heeft voor mantelzorgers.

Ad 4.10: Verwijsindex Risicjongeren (VIR)

De Verwijsindex Risicjongeren (VIR) is een landelijk hulpmiddel om onderlinge afstemming tussen professionals te versterken. De Verwijsindex is een systeem waarin hulpverleners en andere professionals de persoonsgegevens registreren van de jeugdigen en jongvolwassenen (tot 23 jaar)

waarover zij zich zorgen maken. Deze registratie bevat geen inhoudelijke informatie, maar het wordt duidelijk welke andere hulpverlener zich mogelijk ook actief met de situatie van dit kind (jongere) bezighoudt. Het geeft hulpverleners binnen verschillende organisaties inzicht in elkaars betrokkenheid bij een individuele jongere. Het gebruik van de verwijzindex draagt bij aan effectiever samenwerken van hulpverleners en gemeenten.

We zijn wettelijk verplicht om aangesloten te zijn bij de VIR. In Steenwijkerland ervaren de hulpverleners geen meerwaarde van de VIR en het systeem wordt ook niet gebruikt. Wijziging van het systeem is nu onderdeel van de discussie binnen het RSJ. De vernieuwde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ondervangt een deel van de gebruiksmogelijkheden van de VIR. Het contract 2020 moet voor 1 oktober worden opgezegd. In regionaal verband (11 gemeenten) wordt op dit moment onderzocht of er andere mogelijkheden/scenario's zijn om aan onze wettelijke plicht te voldoen met een systeem dat draagvlak heeft onder de professionals binnen de Jeugdhulp. De verwachting is dat hierover meer duidelijk is in september 2019.

We lopen een bestuurlijk en maatschappelijk risico wanneer er zich een ernstig incident met een jeugdige voordoet en hulpverleners langs elkaar heen hebben gewerkt. Theoretisch zijn we nu 'beschermd' met de aansluiting bij de VIR, ook al wordt deze niet gebruikt. Door de vernieuwde meldcode wordt de kans op incidenten wel beperkt, maar niet uitgesloten. Bovendien is het een wettelijke verplichting en voldoen we bij opzegging van het contract niet meer aan deze verplichting.

Ad 4.11: Onderwijsbegeleiding

Jaarlijks kunnen de schoolbesturen in het primair onderwijs een subsidie aanvragen voor leerlingbegeleiding op basis van het leerlingenaantal. Dit betreft een langlopende subsidie, welke jaarlijks wordt aangevraagd en afgegeven. Er wordt vanuit de gemeente nog niet gestuurd op de opbrengsten en resultaten. Scholen gebruiken de (minimale) bedragen voor de begeleiding van leerlingen, voor de inzet van een orthopedagoog en/of taalcoach. De gemeente heeft geen wettelijke taak (meer) op het gebied van het verzorgen van leerlingbegeleiding binnen het onderwijs. Tot op heden is de gemeente scholen hierin wel blijven ondersteunen waardoor scholen een hoger niveau begeleiding van kwetsbare kinderen kunnen realiseren. Daarnaast ondersteunt de gemeente scholen via het onderwijsachterstandenbeleid (het toekomstig lokaal educatie akkoord). Omdat deze subsidie geen wettelijke taak betreft, kan de subsidie worden beëindigd zonder consequenties voor de mate waarin de gemeente aan haar wettelijke opdracht voldoet. Omdat het een langlopende subsidie betreft moet rekening worden gehouden met een redelijke opzegtermijn. Als we voor de zomer 2019 de gesprekken hierover aangaan, kunnen scholen zich tijdig voorbereiden op het wegvallen van deze subsidie.

Dit betekent dat de scholen voor het primair onderwijs vanaf 2020 dit bedrag niet meer kunnen aanvragen voor onderwijsbegeleiding van kwetsbare kinderen en dat gemeentelijke ondersteuning wordt beperkt tot de afspraken die in het kader van het nieuwe lokaal onderwijsachterstandenbeleid worden gemaakt.

Tabel 14: Bestuurlijke herprioritering, Programma 'Mijn Steenwijkerland'

5	Mijn Steenwijkerland	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
	<u>Wegen en Verkeer</u>							
5.1	Onderhoudsbudget wegen verlagen (kwaliteitsniveau blijft 'basis')	S			-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
5.2	Wegen: Verhogen inkomsten leges kabels en leidingen en degeneratievergoedingen	S			-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
5.3	Fasering versterken bermen	S	-264.000		-	-6.600	-13.200	-13.200
5.4	Fasering levensduurverlengende maatregelen	S			-9.350	-7.100	-20.061	-20.061
5.5	Verlagen onderhoudsbudget openbare verlichting	S			-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
5.6	Fasering investeringen in openbare verlichting (masten)	S		-19.425	-11.640	-13.050	-13.793	-13.793
	Fasering investeringen in openbare verlichting (armaturen)	S		-4.996	-4.798	-4.098	-3.732	-3.732
5.7	Parkeergarage Gasthuispoort: Zelf uitvoeren onderdelen van het onderhoudscontract	S			-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
5.8	Fasering investeringen, afschrijvingslasten	S	-350.000	-242.367	-143.733	-109.033	-13.233	-13.233
	Fasering investeringen, rentelasten	S		-66.000	-42.000	-9.000	-11.000	-7.000
5.9	Energie openbare verlichting en overige gebouwen	S			-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
	<u>Groen en Spelen</u>							
5.10	Speelvoorzieningen	S			-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
	<u>Overig</u>							
5.11	Zwembad De Waterwyck	S			-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
5.12	Toename inkomsten begraafrechten	S			-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
5.13	Herprioritering overhead en taken Scala	S					-100.000	-100.000
5.14	Herprioritering budget aankopen kunst	S			-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
5.15	Verlagen exploitatiebudget Wijkvisie Steenwijk West	S			-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
5.16	Schoonmaak budgetten gemeentelijke gebouwen	S			-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
	Totaal herprioritering 'Mijn Steenwijkerland'		-614.000	-332.788	-516.521	-453.881	-480.019	-476.019
	<i>Waarvan structureel</i>	<i>S</i>		<i>-332.788</i>	<i>-516.521</i>	<i>-453.881</i>	<i>-480.019</i>	<i>-476.019</i>
	<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>I</i>		<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Wegen en Verkeer

Ad 5.1: Onderhoudsbudget wegen verlagen (kwaliteitsniveau blijft 'basis')

Verlagen van het onderhoudsbudget groot onderhoud wegen. Deze besparing kan worden gerealiseerd door het groot onderhoud slimmer te organiseren: integraal, werk met werk maken en scherp aanbesteden. Het onderhoud wordt nog steeds uitgevoerd op kwaliteitsniveau 'basis'.

Ad 5.2: Wegen: Verhogen inkomsten leges kabels en leidingen en degeneratievergoedingen

Verhogen inkomsten leges kabels en leidingen en degeneratievergoedingen budget wegen. Zodra de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI) van toepassing is, wordt er meer bijgedragen door netbeheerders aan herstel van schades.

Ad 5.3: Fasering versterken bermen

Een deel van de geplande investeringen in te versterken bermen wordt uitgesteld. Hierdoor wordt een verlaging van de kapitaallasten gerealiseerd. Er worden minder bermen versterkt waardoor de bermen gevoeliger zijn voor uitwijkend verkeer. Hierdoor is meer onderhoud nodig n.a.v. klachten.

Ad 5.4: Fasering levensduurverlengende maatregelen

De geplande investeringen in 2020, 2021 en 2022 worden een jaar uitgesteld. Hierdoor wordt een verlaging van de kapitaallasten gerealiseerd. Uitstel van werkzaamheden kan leiden tot kapitaalvernietiging waardoor meer klein onderhoud nodig is.

Ad 5.5: Verlagen onderhoudsbudget openbare verlichting

Er zijn minder storingen in de openbare verlichting geweest dan verwacht. Daarom is in de afgelopen drie jaar een deel van het beschikbare budget niet uitgegeven. Verwacht wordt dat door

de vervanging van verlichting door LED, de meevaller van de afgelopen jaren structureel is. LED verlichting geeft minder storingen.

Ad 5.6: Fasering investeringen in openbare verlichting (masten en armaturen)

De geplande investeringen worden met 1 jaar uitgesteld. Hierdoor wordt een verlaging van de kapitaallasten gerealiseerd. Gevolg is wel dat er vertraging ontstaat in het verminderen van het energieverbruik en er mogelijk meer klachten binnen komen als de investeringen worden uitgesteld.

Ad 5.7: Parkeergarage Gasthuispoort: Zelf uitvoeren onderdelen van het onderhoudscontract

Zelf uitvoeren van onderdelen van het onderhoudscontract Parkeergarage Gasthuispoort in Steenwijk (belijning, groen, verlichting). Deze werkzaamheden zijn nu uitbesteed bij BFM Beheer BV.

Ad 5.8: Fasering investeringen, afschrijvingslasten en rentelasten

In het kader van realistisch begroten is kritisch gekeken naar de planning van de verschillende projecten. Dit betekent niet dat er de komende jaren geen kosten zullen worden gemaakt. Er wordt echter pas begonnen met afschrijven op het moment dat het project ook daadwerkelijk gerealiseerd is. Dit heeft er toe geleid dat de verwachting is dat de volgende projecten nog niet in 2019 zijn afgerond:

- Poller markt in Steenwijk;
- Aanleg en parkeerplaats in Blankenham;
- Bereikbaarheid van der Gootplantsoen in Giethoorn;
- Herinrichting Molenstraat in Sint Jansklooster.

De volgende projecten worden ook nog niet in 2020 afgerond:

- MFC Tuk gebouw en openbare ruimte;
- Projectplan Canneveltstraat in Vollenhove.

Het volgende project wordt ook nog niet in 2021 afgerond:

- Realisatie Steenwijkerdiep in Steenwijk.

Hierbij gaan we ervan uit dat de laatste afronding begin 2022 plaatsvindt en dat we met ingang van 2022 beginnen met afschrijven.

Daarnaast is ook gekeken of er ook projecten zijn die worden afgesloten met een positief restant. De verwachting is dat er 2 projecten zijn waarvan we op dit moment weten dat ze worden afgesloten met een overschot, namelijk:

- Herinrichting de wijk Torenlanden in Steenwijk;
- Uitwateringssluislussen tussen Vollenhove en Blokzijl.

De fasering van de hierboven genoemde projecten leidt ook tot lagere rentelasten.

Ad 5.9: Energie openbare verlichting en energie overige gebouwen

De lampen in de openbare verlichting zijn vervangen door LED. Deze verlichting is energiezuinig en daardoor is een besparing mogelijk op het bestaand budget. Ook zien we dat de energiekosten bij de overige gebouwen lager uitvallen dan geraamd.

Groen en Spelen

Ad 5.10: Speelvoorzieningen

Niet vervangen van toestellen bij afschrijving van bestaande toestellen. Doordat een deel van de toestellen niet wordt vervangen, is er minder aanleiding voor kinderen om te spelen. Dit kan leiden tot minder beweging van kinderen. Uitgangspunt is dat alle aanwezige speeltoestellen veilig zijn. Een toestel dat niet meer aan de veiligheidseisen voldoet, wordt uiteraard verwijderd.

Overig

Ad 5.11: Zwembad De Waterwyck

Van de subsidie aan zwembad De Waterwyck wordt een bedrag van € 40.000 vooralsnog niet gebruikt. Dit bedrag kan meerjarig vrijvallen.

Ad 5.12: Toename inkomsten begraafrechten

De afgelopen jaren zien we aan de inkomstenkant een steeds grotere plus. Dat heeft te maken met de verruimde grafrechtmogelijkheden sinds 2016 (de verschillende uitgifte- en verlengingstermijnen), maar ook met het aantal verlengingen dat plaatsvindt. Gezien de stop op onbepaalde tijd grafrechten (zgn. eeuwigdurend) eind jaren '70, komen nu steeds meer graven in aanmerking voor al dan niet verlengen. Omdat eerder termijnen van 30 jaar werden aangehouden, maar na de herindeling voornamelijk voor 20 jaar, komen er nu en de komende jaren dus ook steeds meer verlengingsvragen bij. De verwachting is dan ook dat we de komende jaren structureel meer inkomsten hebben. Deze toenemende inkomsten boeken we in.

Ad 5.13: Herprioritering overhead en taken Scala

De overhead van Scala is ongeveer even groot als het budget voor de door haar uitgevoerde taken. Dat is veel. In overleg met de verenigingen voor wie deze taken worden uitgevoerd en in overleg met Scala wordt bekeken op welke wijze dit anders georganiseerd kan worden.

Cultuureducatie en ondersteuning amateurkunst zijn voor ons van groot belang. Momenteel wordt een groot deel van deze activiteiten uitgevoerd door Scala (Meppel). De uitvoering vindt plaats in De Meenthe (dependance van Scala) maar ook in scholen en in een enkel geval in dorpshuizen. Naast cultuureducatie en amateurkunst geeft Scala muziekonderwijs aan kinderen tot 18 jaar.

Om deze besparing op het budget voor stimulering van een brede cultuurparticipatie te realiseren wordt de subsidierelatie met Scala worden afgebouwd. Om dit op een verantwoorde wijze te doen, en door realistischer te begroten, vindt de besparing met ingang van 2022 plaats.

Ad 5.14: Herprioritering budget aankopen kunst

Het jaarlijkse budget voor aankopen van kunst is de afgelopen jaren niet volledig gebruikt en kan worden verlaagd. Er resteert nu nog een budget voor kunstaankopen voor bijdragen aan realisatie kunst in wijken en kernen en instandhouding collecties. Mocht een grotere investering gedaan worden in verband met het realiseren van nieuwe kunstwerken, dan vragen wij krediet aan bij uw raad.

Ad 5.15: Verlagen exploitatiebudget Wijkvisie Steenwijk West

Verlaging van het exploitatiebudget Wijkvisie Steenwijk West zonder dat het ten koste gaat van de uitvoering van de Wijkvisie.

Ad 5.16: Schoonmaak budgetten gemeentelijke gebouwen

Over de volledige vastgoedportefeuille bestaat de mogelijkheid om op schoonmaak circa 10% op onkosten te besparen.

Tabel 15: Bestuurlijke herprioritering, Programma 'Financiën en overhead'

6	Financiën en overhead	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
6.1	Inkomsten KCC Zwartewaterland (werkplekken incl. applicaties)	S		-33.914	-33.914	-33.914	-33.914	-33.914
	Inkomsten KCC Zwartewaterland (dagelijkse aansturing en gesprekken)	S		-9.085	-9.085	-9.085	-9.085	-9.085
6.2	ICT: wijziging antivirus software en onderhoud hardware	S		-29.500	-29.500	-29.500	-29.500	-29.500
6.3	ICT: verlagen vervangingsinvesteringen (kapitaallasten)	S			-2.000	-2.000	-15.000	-15.000
6.4	ICT: verlagen investering in E-HRM (kapitaallasten)	S			-6.000	-6.000	-6.000	
6.5	Kantoorbenodigdheden	S			-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
6.6	Verlagen VVI kapitaallasten	S			-12.001	-12.001	-12.001	-12.001
	Totaal herprioritering 'Financiën en overhead'		0	-72.499	-100.000	-100.000	-113.000	-107.000
	Waarvan structureel	S		-72.499	-100.000	-100.000	-113.000	-107.000
	Waarvan incidenteel	I		-	-	-	-	-

Ad 6.1: Inkomsten KCC ZWL

Het KCC van Zwartewaterland is gehuisvest in het KCC van Steenwijkerland. De gemeente Zwartewaterland betaalt hiervoor een vergoeding. Deze vergoeding is deels bestemd voor de werkplekken, inclusief applicaties en deels voor de aansturing die plaatsvindt vanuit het KCC Steenwijkerland. Deze inkomsten werden eerder niet begroot, maar zijn wel zichtbaar bij de jaarrekening.

Ad 6.2: ICT: wijziging antivirus software en onderhoud hardware

Door wijziging van antivirus software kan € 12.500 per jaar worden bespaard. Voor onderhoud hardware voor opslag is door wijziging supportvoorwaarden een jaarlijkse besparing van € 17.000 mogelijk.

Ad 6.3: ICT: verlagen vervangingsinvesteringen (kapitaallasten)

Binnen de noodzakelijke vervangingsinvesteringen voor ICT kunnen een aantal benodigde investeringen worden verlaagd.

Ad 6.4: ICT: verlagen investering in E-HRM (kapitaallasten)

Het benodigde krediet voor e-HRM is niet volledig benodigd. Een bedrag van € 25.000 kan worden afgeraamd en leidt tot lagere kapitaallasten.

Ad 6.5: Kantoorbenodigdheden

Door intern kritischer te zijn op het bestellen van kantoorartikelen kan een besparing worden gerealiseerd.

Ad 6.6: Verlagen VVI kapitaallasten

De benodigde vervangingsinvesteringen (VVI) op het gebied van bedrijfsvoering zijn geïnventariseerd. Dit leidt ertoe dat een voordeel ontstaat ten opzichte van de beschikbare kapitaallasten voor de vervangingsinvesteringen.

Tabel 16: Bestuurlijke herprioritering, totalen

	Algeheel totaal herprioritering	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
				-997.706	-423.987	-2.113.394	-2.017.294	-2.088.939
	Omschrijving							
	Structureel			-423.987	-1.922.299	-1.892.294	-1.963.939	-1.956.405
	Incidenteel			-	-191.095	-125.000	-125.000	-125.000
	Algeheel totaal			-423.987	-2.113.394	-2.017.294	-2.088.939	-2.081.405
	- = voordeel							

In totaal is vanaf 2020 met de bestuurlijke herprioritering een bedrag gemoeid ter grootte van ongeveer € 2 miljoen structureel om onze uitgaven naar beneden bij te stellen.

6.2. Bestedingsplan 2020-2023

Hieronder treft u het voorgestelde Bestedingsplan 2020-2023 aan. Aan het einde van het plan staat de dekking van de voorgenomen investeringen vermeld. De investeringen met een structureel effect voor de exploitatie komen ten laste van het begrotingssaldo. Investerings met een incidenteel karakter (maximaal 3 jaar) worden ten laste van de Algemene Reserve vrij besteedbaar gebracht.

Daar waar een opgevoerde maatregel een relatie heeft met een van de zogenaamde 'PM-claims' in de Programmabegroting 2019-2022 is dat steeds aangegeven.

Tabel 17: Bestedingsplan 2020-2023

Nr.	Programma	I/S	Investering	2019	2020	2021	2022	2023
De inwoner op 1								
1.	Invoering Omgevingswet (implementatiekosten)	I		-	912.000	541.000	265.000	-
2.	Actualisatie archeologische verwachtingskaart buitengebied	I		-	30.000	-	-	-
	Totaal bestedingsplan 'De inwoner op 1'		0	-	942.000	541.000	265.000	-
Duurzaam								
3.	Investeren in zonnepanelen in tijdelijke opstelling, locatie Oldemarkt: kapitaallasten	S	-177.000		83.545	82.522	81.499	80.476
	Investeren in zonnepanelen in tijdelijke opstelling, locatie Oldemarkt: onderhoud	S			15.401	15.929	16.460	16.993
	Investeren in zonnepanelen in tijdelijke opstelling, locatie Oldemarkt: subsidie	S			-61.319	-60.309	-59.295	-58.275
	Investeren in zonnepanelen in tijdelijke opstelling, locatie Oldemarkt: terugleveringen	S			-37.627	-38.142	-38.664	-39.194
4.	Isoleren is besparen	I		-	80.000	80.000	80.000	
5.	Warmtetransitie in praktijk brengen	I		-	50.000	50.000	50.000	
	Totaal bestedingsplan 'Duurzaam'		-177.000	-	130.000	130.000	130.000	-
Werk aan de winkel								
6.	Inzet slimme technologie t.b.v. monitoring varen in Giethoorn	I		30.000	30.000	-	-	-
	Totaal bestedingsplan 'Werk aan de winkel'		0	30.000	30.000	-	-	-
Samenredzaam								
7.	De Herberg (nachtopvang)	I			42.150	42.150	-	-
	Totaal bestedingsplan 'Samenredzaam'		0	-	42.150	42.150	-	-
Mijn Steenwijkerland								
8.	Verkeersmaatregelen zwaar verkeer Blokzijl	I			50.000			
9.A	<u>Bespeelbaarheid sportvelden niveau basis (variant 1)</u>							
	Investering en bijbehorende kapitaallasten	S	1.420.000			47.366	70.469	99.849
	Eenmalige kosten	I				15.000		
	Jaarlijks onderhoud	S			51.000	51.000	51.000	51.000
9.B	<u>Bespeelbaarheid sportvelden niveau basis + (variant 2)</u>							
	Investering en bijbehorende kapitaallasten	S	31.500		2.048	2.024	1.988	1.972
	Eenmalige kosten	I		3.000	93.000	-	-	-
	Jaarlijks onderhoud	S				-	-	-
10.	Start uitvoering strategische mobiliteitsvisie	I			40.000	-	-	-
11.	Verkeersveiligheid Tukseweg fase 3	S						9.750
	Verkeersveiligheid Tukseweg fase 3	I						290.000
	Totaal bestedingsplan 'Mijn Steenwijkerland'		1.451.500	3.000	236.048	115.390	123.457	452.571
Financiën en overhead								
12.	Structureel inzetten formatie als security specialist ICT	S			70.000	70.000	70.000	70.000
	Totaal bestedingsplan 'Financiën en overhead'		0	-	70.000	70.000	70.000	70.000
Totaal bestuursprogramma's								
	Structureel	S		-	123.048	170.390	193.457	232.571
	Incidenteel	I		33.000	1.327.150	728.150	395.000	290.000
	Totaal aan claims		1.274.500	33.000	1.450.198	898.540	588.457	522.571

Financiële dekking			2019	2020	2021	2022	2023
Ten laste van de Algemene Reserve - vrij besteedbaar	I		33.000	1.327.150	728.150	395.000	290.000
Ten laste van het saldo	S		-	123.048	170.390	193.457	232.571
Totaal financiering			33.000	1.450.198	898.540	588.457	522.571

Toelichting

1. Invoering Omgevingswet (PM-claim in de programmabegroting 2019-2022)

De omgevingswet gaat op 1 januari 2021 in. Momenteel wordt vanuit het programma invoering omgevingswet gewerkt aan de implementatie van de wet. Deze implementatie brengt drie soorten kosten met zich mee: implementatiekosten, exploitatiekosten en mogelijke frictiekosten. Deze claim heeft betrekking op de implementatiekosten: de 'piek'-middelen die eenmalig nodig zijn om de wet in te voeren. In werkelijkheid bestaat de 'claim' uit de middelen die nodig zijn voor de periode 2019-2023. Omdat de claims nu voor de periode 2020-2023 worden behandeld, worden de (aanvullende) benodigde middelen voor het jaar 2019 opgenomen via een financiële mutatie (begrotingswijziging). De claim hieronder heeft daarmee betrekking op de benodigde middelen voor de periode 2020-2023.

Het VNG financieel dialoogmodel

In de begroting 2019-2022 is een schatting van de implementatiekosten gegeven: € 3,1 miljoen voor de periode van 2019 tot en met 2024. Dit bedrag is gebaseerd op het zogenaamde VNG dialoogmodel. Dit is een model dat is bedoeld om de kosten voor de omgevingswet in te schatten, gebaseerd op de input van tientallen gemeenten. Met de start van het programma invoering omgevingswet, begin 2019, is het inmiddels steeds beter mogelijk om een scherpere kostenraming te maken. De uitkomst van dit model is dat het college momenteel inschat voor de periode 2019-2023 in totaal € 2,781 miljoen aan extra kosten te maken voor de invoering van de omgevingswet. De verdeling hierbij is:

- 2019: € 763.000
- 2020-2023: € 2.018.000

Zoals gezegd heeft deze claim alleen betrekking op het bedrag voor de periode 2020-2023. Het jaar 2024 en verder valt buiten de komende begroting, maar voor die periode is ook structureel budget beschikbaar.

Activiteiten

Om een beeld te geven van de activiteiten in het kader van de omgevingswet volgt hieronder een korte indicatieve opsomming van belangrijke onderdelen met daarbij het bedrag zoals dat in het model is berekend:

- Opstellen van omgevingsvisie 2.0 en omgevingsvisie 3.0: € 300.000. Kosten betreffen bijvoorbeeld organisatie van participatie, communicatie, MER-onderzoek, adviezen op thema's als gezondheid;
- Ontwikkelen van het omgevingsplan: € 400.000. Bijvoorbeeld updaten MER-onderzoek, advisering rondom de bruidsschat (bijvoorbeeld milieu), advies over consequenties principiële keuzes;
- Ontwikkelen omgevingsprogramma: € 50.000;
- Aansluiting op het digitale stelsel omgevingswet, software voor de VTH-taken en omgevingsdocumenten, digitale ambitiekaart: € 200.000 - € 400.000;
- Inrichten van de dienstverlening aan de hand van serviceformules: € 50.000
- Trainen van medewerkers (KCC, vergunningverlening, etc.) om te werken volgens de omgevingswet, met nieuwe systemen en werkwijzen: € 100.000 - € 200.000;

- Inzet programmateam en andere medewerkers van onze gemeente: € 1.050.000;
- Cultuurverandering: € 150.000.

Veel van bovengenoemde activiteiten komen voort uit een wettelijke verplichting.

Voor de periode 2020-2023 worden de kosten van de invoering ingeschat op € 2,018 miljoen. Rekening houdende met de reeds beschikbare budgetten komt de claim als gevolg hiervan in totaal uit op € 1,718 miljoen.

Gedurende 2019/2020 (en in 2021/2022 in mindere mate) wordt ongeveer 10 fte ingezet voor de invoering van de wet. Binnen de claim is voor de periode voor 2,85 fte aan personele capaciteit opgenomen en daarnaast 2fte aan programma- en verandermanagement. De overige inzet komt 'uit de lijn' en vindt zijn weerslag dus niet in deze claim en het overzicht van kosten.

Het is op dit moment nog niet mogelijk inzicht te geven in de wijzigingen in de gemeentelijke exploitatie als gevolg van de omgevingswet (denk aan wijzigingen in leges) en mogelijke frictiekosten als gevolg van veranderingen in de organisatie. Via de voor- en najaarsmomenten zal het college de raad blijven informeren over de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen, zowel met betrekking tot de invoering als de exploitatie daarna.

Tevens is tijdens een werkbijeenkomst met de raad afgesproken dat de komende jaren regelmatig bijeenkomsten met de raad worden georganiseerd over (elementen van) de omgevingswet. Een raads werkgroep zal helpen bij de voorbereiding hiervan.

2. Actualisatie archeologische verwachtingskaart buitengebied

Archeologie is voor Steenwijkerland van groot belang. Het is een wezenlijk deel van onze geschiedenis. Het bodemarchief laat zich lezen als een spannend boek: alles wat de mensen in een (ver) verleden hebben gedaan, heeft zijn sporen achtergelaten. En in Steenwijkerland zijn resten terug te vinden uit alle perioden. Het is niet alleen nu een hele prettige plaats om te wonen en werken, dat was het in vroegere tijden ook. Van sommige perioden is de kennis die uit de bodem komt de enige bron van informatie, van andere perioden is het een aanvulling op dat wat we uit de bronnen weten. Samen vertellen de verschillende bronnen het verhaal van Steenwijkerland. En dat is heel belangrijk, want zonder verleden is er geen toekomst.

De komst van de Omgevingswet brengt allerlei veranderingen met zich mee. Ook voor archeologie en het opstellen van archeologisch beleid gaat een en ander veranderen. Het archeologisch beleid van de gemeente Steenwijkerland is gebaseerd op de gemeentelijke archeologische beleids- en waardenkaart. Deze kaart is in 2007 opgesteld en vastgesteld door de raad.

Er is een aantal redenen waarom de kaart aan actualisatie toe is:

- De gemeentelijke archeologische beleids- en waardenkaart heeft een hele grove detaillering (de schaal is 1:50.000/1:25.000), dit komt omdat de voornaamste bron de bodemkaart is geweest. De keuze voor de bodemkaart was logisch: er is een relatie tussen bodemkundige eenheden en archeologische vindplaatsen. Maar omdat de bodemkaart al meer dan 60 jaar oud is, is dit niet een hele betrouwbare bron. In de afgelopen 60 jaar is er veel veranderd in de Nederlandse bodem. Denk alleen maar aan schaalvergroting in de landbouw, grootschalige ruilverkavelingsprojecten en landbouwmachines die steeds groter en zwaarder worden. Dat alles heeft effect op onze bodem. En die effecten zijn niet altijd doorvertaald naar de

gemeentelijke archeologische beleids- en waardenkaart. Met als gevolg dat er onderzoek wordt gevraagd waar dat misschien helemaal niet nodig is.

- In de nieuwe wet (amendement CDA, E. Ronnes) wordt uitgegaan van een *aantoonbare archeologische verwachting*. Dit vraagt een andere manier van onderzoek doen voor het opstellen van de archeologische gemeentelijke verwachtingenkaart. De nieuwe kaart moet verfijnd worden ten aanzien van het gebruik van nauwkeurige(re) specifiek lokale, actuele bodemkaarten, de toepassing van specifiek lokale archeologische kennis en het gebruik van inventarisaties van specifiek lokale verstoringen
- Wanneer er zienswijzen op het gebied van archeologie worden ingediend zal bij de Raad van State, op basis van de huidige kaart, omdat deze niet uitgaat van aantoonbare archeologische verwachtingen, de gemeente de zaak verliezen.
- Een archeologische kaart voor toepassing in Omgevingsplannen moet met de geometrische plaatsbepaling en begrenzingen aansluiten bij de kaartschaal en het detailniveau van de ondergrond van het omgevingsplan. Een omgevingsplan is uitgewerkt tot op perceelsniveau en heeft een schaal van 1:10.000 tot 1:2.500. De huidige kaart heeft een schaal van 1:50.000/1:25.000.
- De nieuwe wetgeving gaat uit van een verminderde regeldruk voor de burger. De nieuwe, geactualiseerde archeologische kaart werkt mee aan een verlaging van de regeldruk. Er is al heel veel onderzoek uitgevoerd de afgelopen jaren. Wanneer dit verwerkt is in de geactualiseerde kaart kunnen grotere gebieden vrijgesteld worden van onderzoek.

3. Investeren in zonnepanelen in tijdelijke opstelling, locatie Oldemarkt (kapitaallasten en inkomsten)

In het aanvullend bestedingsplan in de Programmabegroting 2019-2022 is onder andere als maatregel opgenomen om een blok van 1,5 hectare op het nieuwe bedrijventerrein Oldemarkt tijdelijk te gebruiken als zonneveld. Hiervoor heeft uw raad een krediet van € 1.200.000 beschikbaar gesteld. Dit krediet kan worden bijgesteld naar € 1.023.000. Met dit investeringsgeld ontstaat een terugverdienmodel. Er dient sprake te zijn van een netto voordeel (uitgangspunt is terugverdientijd, technische levensduur of gebruiksduur) om een investering te doen. Het verdienmodel is inmiddels bekend en daarom opgenomen in voorliggende PPN. Tegenover kapitaallasten staan inkomsten uit teruglevering energie en subsidie.

4. Isoleren is besparen

In de gebouwde omgeving staan we voor een grote opgave om alle gebouwen aardgasvrij te verwarmen. Belangrijk daarbij is om ook de behoefte aan warmte te verkleinen door te isoleren.

De Rijksoverheid heeft aangegeven dat de energieloketten hier een nog grotere rol in moeten gaan vervullen. We verwachten dan ook een uitbreiding van de taken. Uitgaande van 2/3de van het particulier woningbezit (circa 8.000 eenheden) waar nog veel te besparen valt, stellen we voor jaarlijks € 80.000 te begroten voor de uitbreiding van de taken van het energieloket om de energiebesparing de komende jaren aan te jagen.

5. Warmtetransitie in praktijk brengen (PM-claim in de programmabegroting 2019-2022)

In de gebouwde omgeving staan we voor een grote opgave om alle gebouwen aardgasvrij te verwarmen. Dit gaan we doen met behulp van wijkuitvoeringsplannen.

Per 2018 heeft het Rijk gemeenten de verantwoordelijkheid gegeven om een regierol te vervullen voor het aardgasvrij maken van bestaande woonwijken en bedrijventerreinen. In onze integrale wijkaanpakken dient dit onderwerp meegenomen te worden in onze projectmatige aanpak. Om dit

aan te jagen, stellen we een tijdelijke extra belasting van de projectleiding voor. Het gaat hier om een 1/2 fte personele capaciteit.

6. Inzet slimme technologie t.b.v. monitoring varen in Giethoorn

Inzet slimme technologie t.b.v. monitoren varen in Giethoorn. Doel is het verzamelen van relevante informatie t.b.v. het actualiseren van de Vaarverordening door inzet slimme technologie (voorbeeld sensoren). Om het vaarbeleid verder te ontwikkelen, is het belangrijk om een helder beeld te krijgen. Vervolgens kan op basis van de verkregen informatie worden bepaald welke maatregelen noodzakelijk zijn. De financiële gevolgen van deze maatregelen zijn daarom nog niet in beeld gebracht.

7. De Herberg (nachtopvang)

In oktober 2018 zijn er door het regionaal bestuurlijk overleg besluiten genomen over de Herberg m.b.t. het ontwikkelingsperspectief en de dekking van de kosten. De Herberg is een regionale instelling voor nachtopvang in Zwolle. Het tekort van € 300.000 per jaar op de huidige begroting van de Herberg door het wegvallen per 2020 van de bijdrage van de woningcorporaties, wordt door de gemeenten gecompenseerd (vloeit voort uit de reeds genomen besluiten).

De bijdrage is maximaal € 300.000 per jaar, onder voorwaarde van een plan van aanpak voor de doorontwikkeling van maatschappelijke opvang. Deze doorontwikkeling wordt tussentijds geëvalueerd na 2 jaar. Voor het berekenen van de lokale bijdragen wordt het in het convenant regionale samenwerking regio IJssel-Vecht afgesproken vereveningsmodel gebruikt. De gemeenten dienen dit bedrag op te nemen in hun lokale begroting of perspectiefnota voor 2020.

Voor Steenwijkerland komt dit neer op maximaal € 42.150 per jaar vanaf 2020. Na 2021 is er sprake van een mogelijk herindeling MO voorziening als gevolg van doordecentralisatie middelen naar alle gemeenten i.p.v. centrumgemeenten. De Herberg wordt dan meegenomen binnen deze herverdeelde middelen.

8. Verkeersmaatregelen zwaar verkeer Blokzijl

Treffen van (tijdelijke) verkeersmaatregelen om het zware verkeer in Blokzijl verder te beperken. Met de inwoners van Blokzijl gaan we in gesprek over welke specifieke oplossingen het meest passend zijn. Dit kan zijn in de vorm van fysieke beheersmaatregelen, tijdelijke verkeersinstallaties, spiegels, inzet van verkeersregelaars etc.

9. Bespeelbaarheid sportvelden

De raad heeft het college in een motie gevraagd een plan van aanpak op te stellen voor de bespeelbaarheid van de sportvelden met daarbij een investeringsvoorstel voor de perspectiefnota. Er is een plan 'Aanpak bespeelbaarheid sportvelden' opgesteld dat is opgebouwd in drie niveaus: basis, basis + en hoog. Aan de verschillende wensen en ambities hangen verschillende prijskaartjes. De raad is hierover geïnformeerd.

Er is sprake van een relatie tussen deze niveaus. Kiezen voor een hoog ambitieniveau kan niet zonder dat je de basis van beheer en onderhoud op orde hebt. Heb je deze basis namelijk niet op orde, dan gaat dit uiteindelijk alsnog ten koste van de bespeelbaarheid van de velden in de breedte van de sportvoorzieningen. Daarmee zijn er drie keuzes:

1. Kiezen voor maatregelen in pakket 1 (basis);
2. Kiezen voor maatregelen in pakket 1 en 2 (basis en basis +);

3. Kiezen voor maatregelen in pakket 1, 2 en 3 (basisniveau en basis + en hoog).

Deze drie keuzes zijn uitgewerkt in 3 claimformulieren. Hier zit dus een samenhang in.

Aan de raad is gemeld dat het college bij het opstellen van PPN 2020-2023 een afweging zal maken over de genoemde varianten, waarbij naar alle plannen uit de PPN wordt gekeken (integrale afweging) en dat de gemeenteraad in het kader van de behandeling van de PPN daarover een besluit moet nemen.

9.A. Bespeelbaarheid sportvelden niveau basis (variant 1)

Deze claim heeft betrekking op niveau basis

Verhoging van jaarlijks budget beheer en onderhoud

Budget om de komende jaren het benodigde onderhoud van de sportvelden uit te kunnen voeren. Dit komt voort uit:

- een toename in aantal velden (2 velden);
- kosten voor onderhoud kunstgrasvelden komen met ingang van 2019 ten laste van regulier onderhoudsbudget;
- uitvoering van structurele extra maatregelen in verband met de klimatologische veranderingen.

Vervangingsinvesteringen kunstgras en kunststofbaan 2021 t/m 2025

- Toplaag veld 1 sportpark Parallelweg (2021);
- Toplaag veld 2 sportpark Parallelweg (2021);
- Belijning kunststofbaan atletiek sportpark de Nieuwe Gagels (2021);
- Toplaag veld 2 sportpark Monnikenmolen (2022);
- Toplaag kunststofbaan atletiek sportpark de Nieuwe Gagels (2023);
- Toplaag en onderbouwde hockey veld 1 sportpark de Nieuwe Gagels (2024);
- Toplaag hockey veld 2 sportpark de Nieuwe Gagels (2025).

De gepresenteerde vervangingsjaren zijn op basis van de huidige conditie van de velden ingeschat. De werkelijke restlevensduur is afhankelijk van de gebruiksintensiteit van de velden en het gevoerde onderhoud. Het kan zijn dat de vervanging eerder of later moet worden uitgevoerd waarbij de onzekerheid verder in de tijd (na 2022) toeneemt.

9.B. Bespeelbaarheid sportvelden niveau basis + (variant 2)

Deze claim heeft betrekking op niveau basis +

Beregeningsinstallaties sportvelden

Aanschaf van (extra) beregeningsinstallaties voor SV Blokzijl, VV Scheerwolde en VV Willemsoord, Oranje Zwart, Samen Één, V.E.N.O. en Noveas en aanpassing van de drukleiding bij VHK.

Verplaatsen veldverlichting Willemsoord

Op dit moment heeft VV Willemsoord alleen veldverlichting op een klein trainingsveld. Door het verplaatsen van veldverlichting van veld 3 naar 2 kan VV Willemsoord de druk op de trainingsvelden verdelen. VV Willemsoord gaat dan zelf op zoek naar alternatieve verlichting voor het trainingsveld. Voor het plaatsen van verlichting dient wel het bestemmingsplan gewijzigd te worden.

Plaatsen veldverlichting V.E.N.O.

Door het plaatsen van veldverlichting bij één van de wedstrijdvelen kan V.E.N.O. ook op doordeweekse avonden wedstrijden inplannen gedurende het hele seizoen. Deze wedstrijden gaan dan niet ten koste van de capaciteit van de trainingsvelen. Voor het plaatsen van verlichting dient wel het bestemmingsplan gewijzigd te worden.

Extra beluchting velden

Eenmalig wordt op velden van SV Giethoorn, VV Kuinre, VHK, Olde Veste, Steenwijkerwold, FC Oldemarkt en V.E.N.O. de toplaag extra belucht door middel van schuttees. Deze maatregel zorgt ervoor dat bij regen het regenwater sneller in het veld zakt en via de drainage wordt afgevoerd. Het is een eenmalige investering. Vervolgwerkzaamheden maken onderdeel uit van het regulier beheer en onderhoud.

Aanbrengen drainage veld 5 Steenwijkerwold

Om de kwaliteit van de sportvelen te vergroten stellen we voor de drainage bij SVBS en Steenwijkerwold op veld 5 te vervangen. Bij SVBS is voor veld 1 en 2 het budget nog beschikbaar vanuit het eerdere budget dat beschikbaar is gesteld voor verbetering van de drainage. Destijds is veld 5 van Steenwijkerwold niet meegenomen omdat dit toen nog niet noodzakelijk leek. Voor deze maatregel is daarom extra budget nodig.

Drainage veld 2 FC Oldemarkt

Om de kwaliteit van veld 2 bij FC Oldemarkt te vergroten heeft de vereniging aangegeven ook daar graag drainage te willen plaatsen. Destijds is dit veld niet meegenomen in het programma voor vervanging/aanleg van drainage, omdat dit niet noodzakelijk was voor het kwaliteitsniveau van het veld. Voor deze maatregel is daarom extra budget nodig.

10. Start uitvoering strategische mobiliteitsvisie

Dit jaar wordt samen met verschillende partners een strategische mobiliteitsvisie opgesteld. Hierbij wordt een lijst met concrete acties opgesteld. Deze claim heeft tot doel om na vaststelling van de Mobiliteitsvisie een eerste aanzet te kunnen leveren met het uitvoeren van het actieplan.

Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van laadpalen en kleine verbeteringen in het lokale OV-netwerk.

11. Verkeersveiligheid Tukseweg fase 3

Het verbeteren van de verkeersveiligheid op het deel vanaf de rotonde Hooidijk tot aan het in 2018/19 heringerichte deel. Hierbij wordt het asfalt in de weg opgebroken en voorzien van straatwerk. De plannen moeten nog uitgewerkt worden met het dorp.

12. Structureel inzetten formatie als security specialist ICT

Het structureel maken van de tijdelijke formatie op de functie van security specialist ICT.

In 2017 is er extra capaciteit geclaimd en toegekend voor het aanstellen van een security specialist ICT. Informatiebeveiliging is en wordt een steeds belangrijker aspect van onze bedrijfsvoering. De inzet van ICT als middel om te communiceren met onze inwoners en om deze zo goed en efficiënt mogelijk te helpen is een must. Aan de inzet van die ICT middelen is ook een risico verbonden en dat zijn alle mogelijke technische dreigingen die op onze organisatie afkomen. Veel van die dreigingen kunnen we technisch opvangen en daarmee beperken we het risico op de verregaande

gevolgen ervan aanzienlijk. Dat vraagt om specialistische kennis. In de afgelopen periode is deze ingevuld met behulp van een tijdelijke formatie-uitbreiding. Gebleken is dat deze inzet noodzakelijk is. We hebben onze technische beveiliging goed op orde en daar waar het schuurt met organisatiebelangen is gebleken dat de specialist adviezen heeft kunnen geven die goed werkbaar waren. De toekomst gaat steeds meer innovatie op het gebied van ICT brengen waardoor we onze organisatie digitaal steeds meer gaan openstellen. Dat sluit aan bij wat er van ons verwacht wordt en het vraagt extra alertheid op de beveiligingsaspecten. De vraagstukken worden alleen maar complexer en zullen toenemen. Tevens gaan we steeds meer gebruik maken van SAAS applicaties waarbij veel van onze gegevens via internet worden beheerd en ontsloten. Ook dat vraagt om een intensievere beveiliging. Om die reden is het noodzakelijk dat we de functie van security specialist structureel opnemen in de formatie. Het betreft 1 fte structureel.

6.3. Budgetafwijkingen

In deze paragraaf treft u deze budgetafwijkingen voor het jaar 2019 aan, inclusief de doorwerking naar latere jaren. De toelichting op deze afwijkingen vindt u na de presentatie van de totaaltabel.

Tabel 18: Totaaloverzicht met budgetafwijkingen

1	De inwoner op 1	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
1.1	25 jarig jubileum Herzebrock-Clarholz	I	5.000				
1.2	Verhoging bijdrage Regionaal Informatie- en Expertisecentrum	S	3.520	3.520	3.520	3.520	3.520
1.3	Piketregeling bij calamiteiten OOV	S	7.500	7.500	7.500	7.500	7.500
1.4	Verhoging bijdrage Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland	S	0	3.080	3.080	3.080	3.080
1.5	Veiligheidsregio IJsselland	I	-80.000				
1.6	Invoering Omgevingswet (implementatiekosten)	I	184.000				
1.7	Verkiezingen	I	67.000				
1.8	Minder inkomsten uit reisdocumenten	I	65.000				
	Totaal De inwoner op 1		0	252.020	14.100	14.100	14.100
	<i>Waarvan structureel</i>	S	<i>11.020</i>	<i>14.100</i>	<i>14.100</i>	<i>14.100</i>	<i>14.100</i>
	<i>Waarvan incidenteel</i>	I	<i>241.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
2	Duurzaam	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
2.0	RTSC (inzameling Textiel)	I	15.000				
	Totaal Duurzaam		0	15.000	0	0	0
	<i>Waarvan structureel</i>	S					
	<i>Waarvan incidenteel</i>	I	<i>15.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
3	Werk aan de winkel	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
	Geen financiële mutaties aangeleverd.						
4	Samenredzaam	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
4.1	BUIG-budget Participatiewet (raming oktober 2018)	S	1.242.000	1.239.000	1.230.000	1.228.000	1.228.000
	BUIG-budget Participatiewet (raming april 2019)	S	413.000	413.000	413.000	413.000	413.000
4.2	GGD IJsselland (positief saldo jaarrekening 2018)	I	-145.000				
4.3	1e wijziging begroting 2019 IGSD (apparatuurkosten, vrijval stelpost)	I	-369.500				
	1e wijziging begroting IGSD (besparing uitkeringslasten)	I	-390.600				
4.4	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang	I	25.000				
4.5	Aanvullende prijscompensatie De Kop	S	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
4.6	Jeugdhulp	S	550.000	1.535.000	1.535.000	1.535.000	1.535.000
4.7	NoordWestGroep	I	542.000				
		S		542.000	579.000	540.000	540.000
4.8	Hoarding (verzamelstoornis)	S	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
	Totaal Samenredzaam		0	1.926.900	3.789.000	3.817.000	3.776.000
	<i>Waarvan structureel</i>	S	<i>2.265.000</i>	<i>3.789.000</i>	<i>3.817.000</i>	<i>3.776.000</i>	<i>3.776.000</i>
	<i>Waarvan incidenteel</i>	I	<i>-338.100</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
5	Mijn Steenwijkerland	I/S	2019	2020	2021	2022	2023
5.1	Financiële vertaling IHP onderwijshuisvesting, gewijzigde normbedragen en faserings (kapitaallasten)	S	9.368.000	-298.662	-513.908	-228.421	56.991
	Financiële vertaling IHP onderwijshuisvesting eenmalige kosten (uit reserve)	I		-209.317	-15.095	316.494	196.878
5.2	Inhuur t.b.v. actualisatie IVOR en Beleidsnota Groen	I	50.000				
5.3	Inhuur personeel welstandsbeleid	I	72.000				
5.4	Doeluitkering verkeer en vervoer	I	-293.500				
	<i>Inzetten doeluitkering verkeer en vervoer</i>	<i>I</i>	<i>293.500</i>				
5.5	Sanering terrein Kiebelbelt Tuksweg	I	34.150				
5.6	Vervallen stelpost sportaccommodaties	S	-5.787	-6.045	-6.045	-6.045	-6.045
5.7	Subsidie sportevenementen	S		15.000	15.000	15.000	15.000
	<i>Inzet vanuit bestaand budget</i>	<i>S</i>		<i>-15.000</i>	<i>-15.000</i>	<i>-15.000</i>	<i>-15.000</i>
5.8	Herinrichting Indisch monument	I	19.450				
5.9	Pilot langjarig beheer Willemsoord	I	50.005				
	<i>Subsidie provincie</i>	<i>I</i>	<i>-50.005</i>				
5.10	Vervanging ANWB bewegwijzering	S		11.500	14.225	14.038	13.850
	Onderhoud ANWB bewegwijzering	I		100.000	25.000	0	0
	Totaal Mijn Steenwijkerland		9.368.000	-338.166	-423.548	121.253	261.862
	<i>Waarvan structureel</i>	<i>S</i>	<i>-304.449</i>	<i>-508.453</i>	<i>-220.241</i>	<i>64.984</i>	<i>446.130</i>
	<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>I</i>	<i>-33.717</i>	<i>84.905</i>	<i>341.494</i>	<i>196.878</i>	<i>121.365</i>

6	Financiën en overhead	I/S	2019	2020	2021	2022	2023	
6.1	Algemene uitkering septembercirculaire 2018	S	157.000	97.000	212.000	112.000	112.000	
6.2	Accountantskosten	S	17.278	26.278	26.278	26.278	26.278	
6.3	Rentelasten > 1 jaar (afgesloten langlopende lening)	S	-22.200	-22.200	-22.200	-22.200	-22.200	
6.4	Rentelasten < > 1 jaar (kortlopende en langlopende leningen)	S	-200.000	-45.000	-70.000	-80.000	-80.000	
6.5	Hogere dividenduitkering Vitens N.V.	S	-37.138	-2.808	-134.104	-167.831	-167.831	
6.6	Hogere dividenduitkering Enexis Holding N.V.	I	-38.987					
6.7	Hogere dividenduitkering BNG Bank	S	-41.496	-41.496	-41.496	-41.496	-41.496	
6.8	Vervroegde aflossing verstrekte lening Woonconcept	I	19.584					
6.9	Startersleningen	S	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	
6.10	Vervangingsinvesteringen Tractie 2019	I	10.000					
	Vervangingsinvesteringen t.l.v. kapitaallasten bedrijfsvoering	I	-10.000					
	Vervangingsinvesteringen t.g.v kapitaallasten bedrijfsvoering	S	-30.000	-3.907	-3.853	-3.799	-3.745	-3.691
	Vervangingsinvesteringen t.g.v kapitaallasten bedrijfsvoering	S		3.907	3.853	3.799	3.745	3.691
	Totaal Financiën en overhead		-20.000	-175.959	-18.226	-59.522	-203.249	-203.249
	Waarvan structureel	S		-156.556	-18.226	-59.522	-203.249	-203.249
	Waarvan incidenteel	I		-19.403	0	0	0	0
		I/S	2019	2020	2021	2022	2023	
	Algeheel totaal financiële mutaties:		1.679.795	3.361.326	3.892.831	3.848.713	4.154.346	
	Omschrijving							
	Structureel	S	1.815.015	3.276.421	3.551.337	3.651.835	4.032.981	
	Incidenteel	I	-135.220	84.905	341.494	196.878	121.365	
	Algeheel totaal:		1.679.795	3.361.326	3.892.831	3.848.713	4.154.346	
	- = voordeel							

Toelichting

De inwoner op 1

Financiële mutatie nr. 1.1: 25 jarig jubileum Herzebrock-Clarholz	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Dit jaar viert de stichting jumelage Steenwijkerland Herzebrock-Clarholz haar 25-jarig bestaan. Hiervoor heeft het bestuur van de jumelage een programma opgesteld met diverse activiteiten.
Wat zijn de oorzaken?	In de Middeleeuwen liep er een monnikenspoor uit het klooster Clarholz naar Vollenhove. Vanwege deze historische band is er in 1994 een officieel partnerschap gesloten tussen de gemeenten Herzebrock-Clarholz en de voormalige gemeente Brederwiede.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Als gevolg van een bijdrage aan het 25 jarig jumelage Steenwijkerland Herzebrock-Clarholz wordt het budget van bestuurlijke samenwerking in 2019 met € 5.000 overschreden.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het bedrag eenmalig meenemen in het jaar 2019.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 1.2: Verhoging bijdrage Regionaal Informatie- en Expertisecentrum	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het RIEC-Oost Nederland werkt al 10 jaar vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid aan de bestuurlijke- en geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. De tijd van pionieren is inmiddels voorbij en de tijd is aangebroken om een volgende stap te maken.
Wat zijn de oorzaken?	De focus verschuift meer van het bewustmaken en signaleren naar het leveren van expertise en het uitvoeren van interventies. Deze veranderingen kosten inspanning, tijd en geld.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Zie hierboven.

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De bijdrage van gemeenten betreft al vanaf de start van het RIEC € 0,15 per inwoner. In het district IJsselland is afgesproken om de bijdrage te verhogen met € 0,08 per inwoner. Voor onze gemeente betekent dit een extra bedrag van € 3.520 per jaar.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting vanaf het jaar 2019 structureel aan te passen met genoemd bedrag.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De opgave voor de aanpak van ondermijning is de afgelopen jaren alleen maar gestegen, tegelijkertijd zijn ook de kosten voor de bedrijfsvoering van het RIEC toegenomen.

Financiële mutatie nr. 1.3: Piketregeling bij calamiteiten OOV	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In samenwerking met de gemeenten Kampen, Zwartewaterland en Staphorst zijn piketfunctionarissen aangewezen om piketdiensten te verrichten ten behoeve van de advisering van de burgemeesters van de vier gemeenten binnen de Veiligheidsregio IJsselland. Tot nu toe was deze piketdienst in regionaal verband niet geregeld.
Wat zijn de oorzaken?	Uitgangspunt is dat de piketfunctionaris functioneert als strategisch adviseur bij OOV-calamiteiten.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De piketvergoedingen die aan medewerkers betaald moeten worden bedragen in totaal € 7.500 per jaar.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting vanaf het jaar 2019 structureel aan te passen met genoemd bedrag.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 1.4: Verhoging bijdrage Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Met de komst van de Nationale Politie is enkele jaren terug bij het openbaar bestuur in Oost-Nederland de wens ontstaan om zich ook meer op regionaal niveau te organiseren en richting te kunnen geven.
Wat zijn de oorzaken?	Door het bestuur van het netwerk is besloten om de Veiligheidsstrategie Oost-Nederland 2019 – 2022 in een nota vast te leggen. De nota baseert zich op de lokale veiligheidsprioriteiten, de prioriteiten van het O.M. en politie en op de evaluatie van de afgelopen beleidsperiode.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	De Veiligheidsstrategie is de uitwerking van de visie en de gezamenlijke koers van de netwerkpartners op het gebied van integrale veiligheid in Oost-Nederland. Het veiligheidsnetwerk is de afgelopen jaren gefinancierd door de zeven grootste gemeenten in Oost-Nederland.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Voor het uitvoeren van de Veiligheidsstrategie en het continueren van het netwerk is een bijdrage van de partners nodig voor de periode 2020 – 2023. Er wordt een bijdrage verwacht van € 0,07 per inwoner. Voor onze gemeente betekent dit een bedrag ter hoogte van € 3.080 per jaar.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting voor de periode 2020 – 2023 aan te passen met genoemd bedrag.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Het veiligheidsnetwerk en de financieringswijze worden in het jaar 2023 geëvalueerd.

Financiële mutatie nr. 1.5: Veiligheidsregio IJsselland	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De Veiligheidsregio IJsselland heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld. Deze jaarrekening sluit met een positief saldo van € 1,45 miljoen. Een gedeelte van dit overschot wordt terugbetaald aan de elf deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling. Wij ontvangen hierdoor een bedrag van € 80.000.
Wat zijn de oorzaken?	Het positieve resultaat in de jaarrekening 2018 van de regio is voornamelijk ontstaan door het uitstellen van diverse (vervangings)investeringen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er wordt een niet begroot bedrag van € 80.000 terugontvangen van de Veiligheidsregio IJsselland.

Welke maatregelen stellen we voor?	Voorgesteld wordt om het te ontvangen bedrag van € 80.000 op te nemen in de begroting 2019.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 1.6: Invoering Omgevingswet (implementatiekosten)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Met ingang van 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Momenteel wordt hard gewerkt aan de implementatie van de wet. De activiteiten die opgepakt worden vloeien voort uit een wettelijke verplichting. Hiervoor worden kosten gemaakt.
Wat zijn de oorzaken?	De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2021 brengt kosten met zich mee..
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Hieronder volgt een opsomming van de activiteiten die worden verricht: • Opstellen van een omgevingsvisie • Ontwikkelen van een omgevingsplan • Ontwikkelen omgevingsprogramma • Aansluiting op het digitale stelsel Omgevingswet • Inrichten van de dienstverlening • Training medewerkers • Inzet programmeer team en andere medewerkers van de gemeente • Cultuurverandering.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	In de begroting 2019 is nu een bedrag opgenomen van € 579.000. Voor het jaar 2019 worden de kosten begroot op een bedrag van € 763.000. Een verschil van € 184.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	Voorgesteld wordt om het extra bedrag van € 184.000 op te nemen in de begroting 2019.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Ook na het jaar 2019 worden er kosten gemaakt voor de implementatie van de Omgevingswet. Deze worden zichtbaar bij de claim Omgevingswet over de jaren 2020 – 2023.

Financiële mutatie nr. 1.7: Verkiezingen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Verwachte overschrijding van het budget voor verkiezingen in 2019 met € 67.000,-
Wat zijn de oorzaken?	In de begroting is rekening gehouden met 1 verkiezing. Er vinden 3 verkiezingen plaats op 2 momenten in 2019, namelijk de waterschapsverkiezingen en Provinciale Statenverkiezingen en verkiezingen voor het Europese Parlement.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een eenmalig nadeel in 2019 van € 67.000,-.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting van het jaar 2019 aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 1.8: Minder inkomsten uit reisdocumenten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De inkomsten uit gemeentelijke leges voor reisdocumenten zijn naar verwachting in 2019 € 65.000,- lager dan begroot.
Wat zijn de oorzaken?	In 2014 is de geldigheid van reisdocumenten voor personen van 18 jaar en ouder verdubbeld van 5 naar 10 jaar. Verwacht wordt een sterke daling in het aantal aanvragen van paspoorten en identiteitskaarten van 2019 tot 2024 waardoor de inkomsten afnemen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat op het gemeentelijk deel van de leges-inkomsten voor reisdocumenten een nadeel van € 65.000,- in 2019.

Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 bijstellen. Verder onderzoek volgt om de begroting 2020 en verder bij te stellen. Hierbij wordt ook gekeken naar mogelijke gevolgen voor de personele bezetting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Steeds meer aanvragen van burgerzakenproducten kunnen digitaal gedaan worden. De eenvoudige handelingen aan de balie nemen daardoor af, maar de meer complexe verwerking in de back office neemt toe. Identiteitsfraude is een in belang toenemend fenomeen. Dat betekent dat er meer (complexe) onderzoeken gedaan moeten worden door de backoffice. Door de verlenging van de geldigheid van reisdocumenten is op korte termijn mogelijk minder personeel nodig, maar door andere ontwikkelingen is er op langere termijn meer backoffice personeel nodig.

Duurzaam

Financiële mutatie nr. 2.0: RTSC (inzameling textiel)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 15.000
Wat zijn de oorzaken?	Het RTSC sorteert textiel uit de ondergrondse containers in o.a. Steenwijkerland. De transportkosten (van de ondergrondse container naar het RTSC) bedragen per maand € 4.000. Deze kosten zijn tot op heden voorgesloten door ROVA. In overleg met ROVA en de drie andere deelnemende gemeenten is afgesproken de transportkosten voor 2018 en het eerste kwartaal van 2019, te delen (in totaal € 60.000). Dit betekent voor Steenwijkerland een kostenpost van € 15.000.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Budget niet toereikend en wordt overschreden.
Welke maatregelen stellen we voor?	€ 15.000 beschikbaar stellen voor het dekken van deze kosten.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Vanaf het tweede kwartaal van 2019 is het RTSC verantwoordelijk voor deze kosten.

Werk aan de Winkel

Binnen het programma 'Werk aan de Winkel' is geen sprake van financiële mutaties.

Samenredzaam

Financiële mutatie nr. 4.1: BUIG-budget Participatiewet (raming oktober 2018)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de begroting 2019 is de rijksbijdrage BUIG-budget Participatiewet geraamd op € 13.634.000. Op basis van de laatste bekende berekeningen daalt de rijksbijdrage structureel met een bedrag van € 1.2 miljoen. Dit levert een fors nadeel op in de meerjarenbegroting.
Wat zijn de oorzaken?	Vanaf het jaar 2019 is een nieuwe toevoeging gedaan aan het verdeelmodel voor het landelijk budget voor uitkeringen. Gemeenten met meer dan 250.000 inwoners hebben het meeste profijt van dit nieuwe verdeelmodel. De middelgrote gemeenten leveren juist in. Wij behoren tot de top van gemeenten die er fors op achteruit gaan (-10,6%).
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen bijbehorend doel.

Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De verlaging van de BUIG-uitkering levert een structureel nadeel op in de begroting ter hoogte van € 1.2 miljoen. De gemeenteraad is al eerder op de hoogte gesteld van het nadeel op het BUIG-budget met een Informatienota in de begrotingsraad van november 2018.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2019 – 2022.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De BUIG-uitkering is voorlopig vastgesteld. Er volgt in de loop van het jaar 2019 nog een nader voorlopige- en een definitieve beschikking. Deze kan afwijken van het nu gemelde budget.

Financiële mutatie nr. 4.1: BUIG-budget Participatiewet (raming april 2019)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de begroting 2019 is de rijksbijdrage BUIG-budget Participatiewet geraamd op € 13.634.000. In oktober 2018 is berekend dat de rijksbijdrage daalt met een bedrag van structureel € 1.2 miljoen. Dit levert een fors nadeel op in de meerjarenbegroting. Onlangs heeft het ministerie van SZW bekend gemaakt dat sprake is van een extra nadeel van € 413.000 in 2019. Wij schatten in dat dit nadeel eveneens een structureel karakter heeft.
Wat zijn de oorzaken?	De BUIG-uitkering 2019 is voorlopig vastgesteld. Eind april is de nader voorlopige beschikking 2019 afgegeven door het ministerie. Door gunstige conjuncturele ontwikkelingen worden er landelijk minder uitkeringen verstrekt, waardoor het macrobudget ook daalt (met € 200 miljoen). In oktober volgt nog een definitieve beschikking. Deze kan afwijken van het nu gemelde budget. Het BUIG-budget is vanaf het jaar 2020 nog niet nader aangepast door het ministerie. De verwachting is wel dat dit in een later stadium alsnog gebeurt. Ook dit wordt bekendgemaakt in oktober 2019.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen bijbehorend doel.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door de ‘nader voorlopige beschikking’ 2019, ontstaat voor het jaar 2019 ook nog een extra nadeel van € 413.000. Wij gaan ervan uit dat de daling van het budget vanwege de positieve economische ontwikkelingen een structureel karakter heeft. In onze ramingen in voorliggende PPN houden we daar rekening mee.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de begroting 2019 – 2022.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De BUIG-uitkering is voorlopig vastgesteld. Er volgt in de loop van het jaar 2019 nog een nader voorlopige- en een definitieve beschikking. Deze kan afwijken van het nu gemelde budget.

Financiële mutatie nr. 4.2: GGD IJsselland (positief saldo jaarrekening 2018)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De GGD IJsselland heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld. Deze jaarrekening sluit met een positief saldo van € 1,84 miljoen. Het gehele overschot wordt terugbetaald aan de elf deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling. Wij ontvangen hierdoor een bedrag van € 145.000.
Wat zijn de oorzaken?	Het positieve resultaat in de jaarrekening 2018 van de GGD heeft diverse oorzaken.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er wordt een niet begroot bedrag van € 145.000 terugontvangen van de GGD IJsselland.
Welke maatregelen stellen we voor?	Voorgesteld wordt om het te ontvangen bedrag van € 145.000 op te nemen in de begroting 2019.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 4.3: 1^e wijziging begroting 2019 IGSD	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de raadsvergadering van 22 januari 2019 is de 1 ^e begrotingswijziging 2019 van de IGSD behandeld. Op deze wijziging is door de gemeenteraad een zienswijze ingediend bij het bestuur van de IGSD. Vervolgens is de gewijzigde begroting vastgesteld door het Algemeen bestuur met in achtname van de zienswijze van de gemeenteraad.

Wat zijn de oorzaken?	Door de IGSD is extra budget geclaimd voor personeel. Daarnaast is er de verwachting uitgesproken dat er minder geld wordt uitgegeven aan uitkeringen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	In de begroting van de gemeente is een stelpost opgenomen van € 843.000 voor extra personeelskosten van de IGSD. Hiervan hoeft maar een bedrag van € 473.500 vrijgegeven te worden. Een bedrag ter hoogte van € 369.500 valt hierdoor vrij ten gunste van het saldo van de begroting. Ook is het de verwachting dat er minder uitkeringen (30) worden verstrekt. Dit levert een voordeel op van € 390.600.
Welke maatregelen stellen we voor?	Voorgesteld wordt om van genoemde stelpost een bedrag van € 473.500 vrij te geven ten behoeve van de IGSD, conform de ingediende zienswijze. Daarnaast wordt de begroting aangepast voor wat betreft de vrijval van de twee genoemde bedragen (*€ 369.500 en € 390.600).
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Inmiddels is besloten om de IGSD Steenwijkerland – Westerveld met ingang van 1 januari 2020 op te heffen. De taken van de IGSD worden dan weer overgenomen door de afzonderlijke gemeenten.

Financiële mutatie nr. 4.4: Veiligheid, jeugdreclassering en opvang	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Op veiligheid, jeugdreclassering en opvang is op dit moment € 180.000 begroot. De verwachting is dat we in 2019 € 205.000 aan kosten op dit onderdeel hebben.
Wat zijn de oorzaken?	Door de invoering van de vernieuwde meldcode per 1 januari 2019 heeft Veilig Thuis IJsselland meer werkzaamheden. Er zijn grote achterstanden, waarvoor extra personeel is aangenomen. De kosten voor deze extra werkzaamheden worden verdeeld over de 11 regiogemeenten en betekenen voor Steenwijkerland een incidentele last van € 25.000 in 2019.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Veilig Thuis is het meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Situaties waarbij er acute en structurele onveiligheid is, kunnen eerder onderzocht worden door de medewerker van Veilig Thuis. Dit resulteert erin dat kinderen en volwassenen minder lang blootgesteld worden aan onveilige situaties.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Deze investering zorgt voor een groter beslag op de financiële middelen in het sociaal domein (€ 25.000).
Welke maatregelen stellen we voor?	In regioverband wordt er – in samenwerking met – Veilig Thuis gestuurd om de werkvoorraad en de doorlooptijd van meldingen op orde te krijgen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Door de invoering van de vernieuwde meldcode – waarbij professionals eerder moeten melden bij onveilige situaties – ontvangt Veilig Thuis meer meldingen van onveilige situaties.

Financiële mutatie nr. 4.5: Aanvullende prijscompensatie De Kop	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het gaat hierbij om een structurele tekort bij Sociaal Werk De Kop van € 45.000.
Wat zijn de oorzaken?	In de PPN worden de kaders aangegeven voor de komende begroting. Een belangrijk cijfer daarin is de prijscompensatie. Hierbij wordt niet alleen naar het begrotingsjaar gekeken maar ook naar de in het verleden meegenomen prijscompensatie. Dit jaar heeft dit geleid tot een prijscompensatie van 0,1%. In diverse contracten die de gemeente heeft afgesloten wordt echter aangesloten bij een, door het CPB bepaald, indexeringscijfer. Overigens hebben ook partijen die een relatief grote subsidie van de gemeente ontvangen, aangegeven dat zij last hebben van dit verschil in compensatie, en mogelijk in financiële problemen komen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Zonder de middelen kunnen niet alle geformuleerde doelen volledig gehaald worden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Structureel tekort van € 45.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	In 2019 zijn de afgesproken indexeringen meegenomen. Het is niet mogelijk of heel moeilijk het indexeringseffect te verlagen. Het is misschien mogelijk om de overeenkomsten vanaf 2020 aan te passen. Dit betekent dan wel een afname van het aanbod zoals dat nu afgenomen wordt. (minder budget = minder activiteiten/zorg)
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 4.6: Jeugdhulp	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het gaat om een oplopend structureel tekort van € 550.000 in 2019 en van € 1.535.000 vanaf 2020.
Wat zijn de oorzaken?	De afgelopen jaren is gebleken dat de uitgaven van de Jeugdhulp hoger zijn dan in de begroting is meegenomen. Zo is bij de PPN van vorig jaar het budget eenmalig opgehoogd met een bedrag van € 550.000. Ook bij de NJN van 2018 is ditzelfde budget met nog eens € 1.000.000 opgehoogd, ditmaal ook voor 2019. Wanneer uitgegaan wordt van eenzelfde uitgavenniveau als in 2018, en er is op dit moment geen reden aan te nemen dat dit anders zal zijn, dan ontstaat een tekort in 2019 van € 550.000. Vanaf 2020 gaat het om een structureel nadeel van € 1.535.000.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Het doel 'Inwoners krijgen zo thuis nabij mogelijke ondersteuning' kan niet gehaald worden. Het verlagen van de uitgaven vraagt om vergaande maatregelen die niet in één (of 2) jaar gerealiseerd kunnen worden.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Zie bij aard en omvang.
Welke maatregelen stellen we voor?	Structureel ophogen van het budget Jeugdhulp.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Er zijn signalen dat het Rijk bij de meicirculaire 2019 van het gemeentefonds extra financiële middelen beschikbaar stelt.

Financiële mutatie nr. 4.7: NoordWestGroep (NWG)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Het negatieve exploitatietekort voor 2019 van NWG is geraamd op € 1.457.000. Ook in de meerjarenbegroting 2020-2023 van de NWG zien we hogere uitgaven dan eerder was geraamd. In onze meerjarenbegroting is een gemeentelijke bijdrage opgenomen van € 915.000, waardoor structureel een extra bedrag nodig is van € 542.000.
Wat zijn de oorzaken?	Voornaamste oorzaak van dit verschil is de herstructureringskosten als gevolg van de transitie die in 2018 is ingezet (€ 150.000), de gestegen loonkosten van het SW-personeel (€ 318.000) en de kosten van de uitvoering van Beschut Werk Nieuw (€ 74.000). Al deze kosten waren niet in de meerjarenbegroting van de NWG opgenomen, waardoor hier bij onze gemeentelijke bijdrage ook nog geen rekening mee is gehouden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Door de extra bijdrage ontstaat een structureel tekort in de gemeentelijke begroting van € 542.000. De financiële effecten van de herstructurering worden pas op de langere termijn (vanaf 2020) gerealiseerd en zijn mede afhankelijk van de keuzes die nog gemaakt moeten worden over de toekomst van NWG.
Welke maatregelen stellen we voor?	Aanpassen van de gemeente begroting voor 2019 en latere jaren.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	NWG is bezig met een verdere uitwerking van het transitieplan 2018 voor de komende jaren en het opstellen van een strategische toekomstvisie voor de periode 2020-2025.

Financiële mutatie nr. 4.8: Hoarding (verzamelstoornis)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er worden kosten gemaakt voor het opruimen en reinigen van woningen als er sprake is van hoarding. Deze kosten zijn niet opgenomen in de begroting.
Wat zijn de oorzaken?	De laatste twee jaren zijn we handhavend gaan optreden bij vervuilde huishoudens. Hierbij worden kosten gemaakt voor het opruimen en reinigen van de woning. Deze kosten kunnen veelal niet verhaald worden op de veroorzaker(s).
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen bijbehorend doel. Wel wordt overlast in de buurt verminderd.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Op basis van ervaringscijfers is de verwachting dat er gemiddeld rond de drie acties per jaar plaatsvinden. Eén actie kost gemiddeld € 5.000. Tot nu toe was er geen budget beschikbaar in de begroting.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting aan te passen met een bedrag van € 15.000 per jaar.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Mijn Steenwijkerland

Financiële mutatie nr. 5.1 : Financiële vertaling IHP onderwijshuisvesting, gewijzigde normbedragen en fasering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Op 23 januari 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal Huisvestingsplan onderwijs Steenwijkerland "Ruimte voor talent" vastgesteld. Tevens werd het besluit genomen de financiële consequenties van mee te nemen in de afwegingen bij de PPN 2019-2022. Deze is voor fase 1 van het IHP vastgesteld en de bedragen zijn opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022. Er is nadere afstemming met de schoolbesturen geweest, wat heeft geresulteerd in bijgestelde afspraken en ambities. Voor de komende 4 jaar heeft de bijstelling van het IHP een gunstig financieel effect. De jaren erna stijgen de jaarlijkse lasten wel sneller. De afspraken en ambities gaan in een bijgesteld IHP in juni naar de raad, met de kanttekening dat de financiële consequenties integraal worden afgewogen bij de PPN 2020-2023.
Wat zijn de oorzaken?	• Gewijzigde fasering; • Gewijzigde (hogere) normbedragen; • Nieuwe afspraken met schoolbesturen.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen gevolgen voor de beoogde beleidsdoelen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen → voor de komende 4 jaar heeft de bijstelling van het IHP een gunstig financieel effect. De jaren erna stijgen de jaarlijkse lasten wel sneller.
Welke maatregelen stellen we voor?	Vertaling van het bijgestelde IHP in de volgende programmabegroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie nr. 5.2 : Inhuur t.b.v. actualisatie IVOR en Beleidsnota Groen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 50.000,-
Wat zijn de oorzaken?	Gebrek aan capaciteit in de organisatie
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Beleidsnota groen en IVOR zijn geactualiseerd
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Geen budget beschikbaar om te actualiseren
Welke maatregelen stellen we voor?	Incidentele verhoging van € 50.000
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie nr. 5.3: Inhuur personeel welstandsbeleid	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De vereiste ambtelijke inzet kan niet volledig uit eigen capaciteit worden betrokken. Dankzij ondersteuning met ingehuurde capaciteit is gehele oplevering van het gedifferentieerde welstandsbeleid haalbaar in 2020.
Wat zijn de oorzaken?	Externe ondersteuning is nodig i.v.m. de extra vereiste inzet van het taakveld RO voor het Omgevingsplan en het Unesco-werelderfgoed dossier.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Met voldoende ondersteuning middels ingehuurde capaciteit zal het doel grotendeels worden behaald (gedifferentieerde welstand ingevoerd in 2019). Een deel van het gewenste resultaat (afrondering van de oplevering) vindt plaats in 2020.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De vormgeving van het welstandsbeleid vindt plaats met ondersteuning van ingehuurde capaciteit. Die ondersteuning bedraagt € 72.000,- voor geheel 2019.
Welke maatregelen stellen we voor?	Voortgaan met de externe ondersteuning voor 2019.

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Nog niet bekend
--	-----------------

Financiële mutatie nr. 5.4: Doeluitkering verkeer en vervoer	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De volgende beschikkingen zijn afgegeven met de bijbehorende bedragen: • Tukseweg fase 1: € 129.500; • Tukseweg fase 2: € 122.500; • Kruispunt Hooijdijk/Melkweg: € 31.500; • Veilige schoolomgeving: € 10.000; • Gedragsbeïnvloeding: € 54.725.
Wat zijn de oorzaken?	In een informatienota is reeds aangekondigd dat er subsidies zijn aangevraagd in het kader van de Doeluitkering Verkeer en Vervoer. Hiervoor zijn door de Provincie beschikkingen afgegeven. Dit is voor de volgende projecten: Herinrichting Tukseweg fase 1 en fase 2 Kruispunt Hooijdijk/Melkweg Veilige schoolomgeving Gedragsbeïnvloeding
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Niet van toepassing.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De inkomsten van de Provincie voor de gedragsbeïnvloeding is reeds verwerkt in de begroting. Ten aanzien van de overige projecten is er geen rekening gehouden met de bijdragen. De bijdragen worden verwerkt in de begroting en zorgen er mede voor dat de projecten kunnen worden gerealiseerd.
Welke maatregelen stellen we voor?	De inkomsten in de begroting te verwerken
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Niet van toepassing.

Financiële mutatie nr. 5.5: Sanering terrein Kiekebelt Tukseweg	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Er moet nog een laatste termijn verplaatsingsbijdrage van € 34.150 betaald worden
Wat zijn de oorzaken?	Nu de vergunningverlening voor drie woningen op het perceel van de voormalige garage Kiekebelt definitief is, moet de laatste termijn van de toegezegde verplaatsingsbijdrage betaald worden.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De bijdrage heeft tot gevolg dat er een eenmalig budget van € 34.150 ten laste van het begrotingssaldo komt.
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting 2019 bijstellen met € 34.150
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	n.v.t.

Financiële mutatie nr. 5.6: Vervallen stelpost sportaccommodaties	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 5.781 in 2019 en € 6.039 vanaf 2020 structureel.
Wat zijn de oorzaken?	Voor de aanpassingen van sportaccommodaties was geld gereserveerd op een stelpost. De afgesproken sportaccommodaties zijn inmiddels aangepast. Er resteert nog een gering bedrag van circa € 6.000 structureel.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Binnen de begroting resteert nog een bedrag van circa € 6.000 structureel.
Welke maatregelen stellen we voor?	De stelpost te laten vervallen en de begroting hierop aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Bij de behandeling bij de PPN komen een aantal claims die voortvloeien uit het nog vast te stellen sportbeleid.

Financiële mutatie nr. 5.7: Subsidie sportevenementen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 15.000
Wat zijn de oorzaken?	We zien een stijging in het aantal aanvragen voor subsidiëring van sportevenementen in de afgelopen jaren. Sportevenementen dragen bij aan het sportstimuleringsbeleid en ook aan de promotie van de gemeente. De rol van evenementen om meer mensen aan het bewegen te krijgen of te houden neemt ook steeds verder toe
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Om de sportevenementen in dit kader nog meer te kunnen benutten bij het realiseren van onze doelstellingen van het sport- en beweegbeleid dienen we deze claim in. De claim komt voort uit de financiële vertaling van het concept sport- en beweegbeleid.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De maatregel kan volledig worden bekostigd door een verlaging van het subsidieplafond voor subsidiëring sportverenigingen met € 15.000 naar een bedrag van € 70.000. De afgelopen jaren is het totaalbedrag dat is verstrekt aan subsidie niet boven het bedrag van € 70.000 gekomen. De verwachting is dat deze verlaging van het subsidieplafond geen effect heeft.
Welke maatregelen stellen we voor?	Nog meer benutten van sportevenementen dan nu al het geval is.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	n.v.t.

Financiële mutatie nr. 5.8: Herinrichting Indisch monument	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 19.450
Wat zijn de oorzaken?	Met de stichting Herinnering Augustus 1945 is een inrichtingsplan ontwikkeld voor herinrichting van het Indisch Monument in het slingerbos te Steenwijk. Na jaren van discussie en overleg ligt er nu een uitvoerbaar plan waaraan alle belanghebbenden zich committeren.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er zijn geen middelen beschikbaar in de begroting voor realisatie, er is een tekort van € 19.450.
Welke maatregelen stellen we voor?	Uitvoeren van het inrichtingsplan voor herinrichting van het Indisch Monument en het beschikbaar stellen van een eenmalig budget van € 19.450.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	geen

Financiële mutatie nr. 5.9: Pilot langjarig beheer Willemsoord	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 50.005
Wat zijn de oorzaken?	Voor de inzet van een extern adviseur die het proces begeleidt om te komen tot een bidbook voor het pilotproject langjarig beheer Willemsoord is een subsidiebeschikking ontvangen van de provincie. Dit geld wordt hiervoor ingezet.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De ontvangen inkomsten worden ingezet voor de uitvoering van het project.
Welke maatregelen stellen we voor?	De inkomsten en uitgaven voor een bedrag van € 50.005 te verwerken in de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiële mutatie nr. 5.10: Vervanging en onderhoud ANWB bewegwijzering	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	€ 11.500 in 2020; € 14.225 in 2021; € 14.038 in 2021; € 13.850 in 2022. Daarnaast eenmalig voor groot onderhoud € 100.000 in 2020 en € 25.000 in 2021.
Wat zijn de oorzaken?	Onze gemeentelijke hoofdwegen zijn opgenomen in het landelijke systeem van verwijzingen. De bebording die hiervoor staat is uniform en herkenbaar. Het systeem van verwijzingen wordt beheerd door het Rijk, via de Nationale Bewegwijzeringdienst (NBd). Het eigendom en het onderhoud is aan de verschillende wegbeheerders. De kwaliteit van de verwijzingen is op veel locaties onvoldoende. Op sommige plekken vallen letters van bebording, verkleuren de verwijspijlen of bladert de verf van de palen. Hiervoor is een vervangingsplan opgesteld.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	N.v.t.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Voor het vervangen en actualiseren van de bebording zitten de middelen niet in de exploitatie. Op het onderhoudsdeel hoeft niet te worden afgeschreven. De nu noodzakelijke vervangingen zijn verdeeld over twee jaar. De ontvangen inkomsten worden ingezet voor de uitvoering van het project.
Welke maatregelen stellen we voor?	De inkomsten en uitgaven van de genoemde bedragen te verwerken in de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen

Financiën en overhead

Financiële mutatie nr. 6.1: Algemene uitkering septembercirculaire 2018	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	In de septembercirculaire worden de ontwikkelingen van de Algemene uitkering (AU) weergegeven. Financiële effecten van verschillende onderdelen zijn verwerkt: Accresontwikkeling 2018-2023, plafond BTW compensatiefonds, uitkeringsbasis.
Wat zijn de oorzaken?	In de septembercirculaire 2018 is de raming van de accressen bijgesteld op basis van de Miljoenennota 2018.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	2019 nadeel € 157.000 2020 nadeel € 97.000 2021 nadeel € 212.000 2022-2023 nadeel € 112.000
Welke maatregelen stellen we voor?	De begroting overeenkomstig aan te passen.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Onderuitputting 2018; in 2018 is hoogstwaarschijnlijk minder door de rijksoverheid uitgegeven dan geraamd. Heroverweging financiële verhoudingen en evaluatie verdeelmodellen sociaal domein.

Financiële mutatie nr. 6.2: Accountantskosten	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De Europese aanbesteding van accountantsdiensten voor de periode 2019 -2022 is in januari afgerond. De lasten die hieruit voortvloeien zijn voor 2019 € 17.278 en vanaf 2020 € 26.278 hoger dan begroot.
Wat zijn de oorzaken?	De raad heeft op 12 februari 2019 besloten BDO aan te wijzen als accountant van de gemeente Steenwijkerland voor de periode van 2019 -2022.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De lasten voor de controle van de gemeentelijke jaarstukken vertonen een stijging van € 17.278 in 2019 en vanaf 2020 € 26.278.

Welke maatregelen stellen we voor?	Het nadelige financiële effect ten laste brengen van het begrotingssaldo van de meerjarenbegroting 2019-2022.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	In de Europese aanbesteding is de optie opgenomen om na afloop- van 4 jaren, de overeenkomst met maximaal 4 jaar te verlengen.

Financiële mutatie nr. 6.3: Rentelasten > 1 jaar (afgesloten langlopende lening)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De rente van de aangetrokken langlopende geldlening valt € 22.200 lager uit dan opgenomen in de begroting 2019 -2022.
Wat zijn de oorzaken?	In de begroting is in de liquiditeitsplanning rekening gehouden met een rentepercentage van 1,75%. In september 2018 is door de gemeente Steenwijkerland een langlopende geldlening van € 6.000.000 tegen een rentepercentage van 1,38% met een looptijd van 25 jaar, zonder tussentijdse renteaanpassing.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De rentelasten vallen structureel € 22.200 mee.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het structurele voordeel van € 22.200 toevoegen aan het saldo van de meerjarenbegroting 2019 -2022.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De rente is op dit moment historisch laag. De ontwikkelingen voor de korte en middellange termijn zijn moeilijk in te schatten.

Financiële mutatie nr. 6.4: Rentelasten < > 1 jaar (kortlopende en langlopende leningen)	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De rente van langlopende geldleningen zal voor 2019 lager uitvallen dan opgenomen in de begroting 2019 -2022.
Wat zijn de oorzaken?	In de begroting 2019 – 2020 is in de liquiditeitsplanning rekening gehouden met een rentepercentage van 1,75%. Deze marktrente kan op basis van de renteontwikkelingen bijgesteld worden naar 1,5%. Met name over 2019 vallen de lasten mee, omdat per januari 2019 nog voor een bedrag van € 16,8 miljoen aan kredieten openstaat en de investeringen in de programmabegroting nog niet zijn besteed. De liquiditeitspositie van de gemeente is in 2018 sterk beïnvloed door de aantrekkende verkopen binnen de grondexploitatie.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van het bijbehorend doel?	Geen
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	De rentelasten vallen structureel mee: 2019: € 200.000 2020: € 45.000 2021: € 70.000 2022: € 80.000 2023: € 80.000
Welke maatregelen stellen we voor?	Het structurele financiële voordeel toevoegen aan het saldo van de meerjarenbegroting 2019 -2022.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	De rente is op dit moment historisch laag. Als de rente gaat stijgen zal dit direct tot financiële nadelige effecten leiden voor de begroting van de gemeente Steenwijkerland en ook voor de tarieven van de heffingen afval en rioolrechten.

Financiële mutatie nr. 6.5: Hogere dividenduitkering Vitens N.V.	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een hogere dividenduitkering van Vitens N.V. voor de komende jaren n.a.v. prognose van de aandeelhoudersvergadering van 28 november 2018.
Wat zijn de oorzaken?	Een hogere gerealiseerde nettowinst bij Vitens N.V..
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel voordeel van: 2019 € 37.138 2020 € 2.808 2021 € 134.104 2022 € 167.831

Welke maatregelen stellen we voor?	De bedragen van de hogere dividenduitkering mee te nemen in de betreffende jaarschijven van de programmabegroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Vaststelling van de vermogenskostenvoet door de Autoriteit Consument en Markt (WACC).

Financiële mutatie nr. 6.6: Hogere dividenduitkering Enexis Holding N.V.	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een hogere dividenduitkering van Enexis over 2018. De dividenduitkering bedraagt € 0,82 per aandeel, hetgeen neerkomt op een totale dividenduitkering van € 249.200. In de programmabegroting wordt rekening gehouden met een dividenduitkering van € 210.213.
Wat zijn de oorzaken?	Een hogere gerealiseerde nettowinst bij Enexis.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een eenmalig voordeel van € 38.987.
Welke maatregelen stellen we voor?	Het bedrag van de hogere dividenduitkering meenemen voor 2019.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Vaststelling van de vermogenskostenvoet door de Autoriteit Consument en Markt (WACC) en gevolgen van de energietransitie, etc..

Financiële mutatie nr. 6.7: Hogere dividenduitkering BNG Bank	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Een hogere dividenduitkering van BNG Bank. De dividenduitkering bedraagt € 2,85 per aandeel. (2017: € 2,53). Daarnaast wordt het uitkeringspercentage verhoogd naar 50% (was: 37,5%).
Wat zijn de oorzaken?	Verhoging van het uitkeringspercentage van 37,5% naar 50%.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel voordeel van € 41.496.
Welke maatregelen stellen we voor?	De bedragen van de hogere dividenduitkering structureel mee te nemen bij de programmabegroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Toenemende investeringen door woningcorporaties in nieuwe woningen en een toename van duurzaamheidsinvesteringen, zoals die in hernieuwbare energie.

Financiële mutatie nr. 6.8: Vervroegde aflossing verstrekte lening Woonconcept	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Eenmalig nadeel van € 19.584 in 2019 in verband met vervroegde aflossing van de verstrekte lening door Woonconcept.
Wat zijn de oorzaken?	Woonconcept heeft de verstrekte lening 1 jaar eerder afgelost.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een eenmalig nadeel van 2019 € 19.584
Welke maatregelen stellen we voor?	Het bedrag eenmalig meenemen in de programmabegroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Geen.

Financiële mutatie nr. 6.9: Startersleningen	
Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	De renteopbrengsten en kosten van startersleningen kunnen door het besluit van de raad structureel in de begroting opgenomen worden. De kosten bedragen gemiddeld € 11.000 en de rentebijdrage € 41.000.
Wat zijn de oorzaken?	De raad heeft op 19 december 2017 besloten door te gaan met het verstrekken van startersleningen.

Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen extra effect, de raad heeft door te besluiten door te gaan met de startersleningen beoogd om meer inwoners de kans te bieden om een woning aan te kopen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er ontstaat een structureel voordeel van € 30.000.
Welke maatregelen stellen we voor?	De bedragen van de rentebijdrage en kosten van per saldo € 30.000 structureel toe te voegen aan het saldo van de begroting.
Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Op de korte termijn niet te verwachten. Bij een toekomstig besluit om het instrument van starterleningen stop te zetten ontstaat een nadelig financieel effect van € 30.000.

Financiële mutatie nr. 6.10: Vervangingsinvesteringen Tractie 2019

Wat is de aard en de omvang van de afwijking?	Binnen het vervangingsinvesteringsbudget van grootboeknummer 79900551 (Ford Transit 2018) blijft € 60.000,- over als gevolg van efficiëntere bedrijfsvoering qua aanschaf van bedrijfsvoertuigen. De stoommachine voor het verwijderen van onkruid (grootboeknummer 79900553) op de begraafplaatsen wordt niet aangeschaft. € 30.000,- blijft dus over. De Ducker Klepelmaaier 2019 (grootboeknummer 79900572) hoeft nog niet vervangen te worden. Er blijft € 10.000,- over.
Wat zijn de oorzaken?	Er wordt een voertuig minder aangeschaft dan eerder begroot. Over het onkruid verwijderen op de begraafplaatsen zijn hernieuwde afspraken met de Noordwestgroep gemaakt. De Ducker Klepelmaaier is technisch nog niet afgeschreven.
Wat zijn de gevolgen voor de realisatie van de (sub)doelstellingen?	Geen.
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbare middelen (personeel, financiën en faciliteiten)?	Er blijft € 100.000,- over op de vervangingsinvesteringen. Dit leidt tot lagere structurele kapitaallasten van € 13.671 in 2019 aflopend tot € 12.931 in 2023. De incidenteel lagere kosten in 2019 bedragen € 10.000. Voorgesteld wordt een deel van de vrijvallende gelden voor € 80.000 in te zetten. Dit leidt tot hogere kapitaallasten van € 9.764 in 2019 aflopend tot € 9.240 in 2023. De incidenteel hogere kosten in 2019 bedragen € 20.000. Het verschil van structureel lagere lasten van € 3.907 vanaf 2019 en incidenteel hogere lasten in 2019 van € 10.000 worden verrekend met de vrijvallende kapitaallasten voor de vervangingsinvesteringen binnen de bedrijfsvoering.
Welke maatregelen stellen we voor?	De vrijvallende gelden willen we anders inzetten. De volgende wijzigingen worden voorgesteld: 1. Het verduurzamen van de Ford Transit Bus van de monteurs (09-VVH-2). Op dit grootboeknummer staat € 40.000,- begroot. In kader van het verduurzamen van het wagenpark bij de buitendienst wordt er geen diesel gedreven bus meer aangeschaft maar een elektrisch aangedreven bus. Daarvoor is het huidige budget niet toereikend en dient verhoogd te worden met € 30.000,- 2. Voor het verbeteren van de werkomstandigheden van de straters van de buitendienst willen we een minishovel aanschaffen. De straters werken met zware materialen. Met het ouder worden wordt het werk fysiek steeds zwaarder met meer kans op uitval en ziekteverzuim. Daarom willen we in het kader van duurzaam personeelsbeleid hun ontlasten door een minishovel aan te schaffen voor de zwaardere werkzaamheden. Kosten bedragen ongeveer € 30.000. Deze minishovel wordt daarnaast integraal gebruikt zijn voor alle teams van de buitendienst. 3. De ruwterreinmaaier (Sherpa) aangeschaft in 2012 en economisch in 2020 afgeschreven is dit jaar technisch aan vervanging toe. Het apparaat wordt veel gebruikt en heeft veel te lijden. Kosten zijn € 20.000,-

Welke externe ontwikkelingen doen zich nog voor?	Verduurzamen van wagenpark van de buitendienst.
--	---